P.b.b.

Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV./ŠTEVILKA 44 CELOVEC, DNE 31. OKTOBRA 1962 CENA 2.— ŠILINGA

Občestvo svetnikov

V bojih vsakdanjega življenja kaj radi postanemo malodušni. Bridke preskušnje, ki smo jih doživeli, nerazumevanje, prevare nas tlačijo in nam vzamejo pogled v višavo.

Kako vse drugače pa dihamo, če zapustimo ozko tišmo vsakdanjega vrvenja in se podamo na goro. Na cilju težavnega potovanja se nam zdi, kakor da bi zaživeli na vrhu gore novo življenje, naše srce se širi ob doživetju sončnega vzhoda. Pred našimi očmi je razprostrt svet, hribi, doline, vsa lepota narave nas dviga k duhovnemu poletu v drugi svet.

Iz nižav našega zemeljskega bivanja nam je potovanje duha v višave velike družine božjih otrok vir novega poguma in nove moči, da hodimo strmo pot do cilja, ki je v združenju z virom vse sreče, neskončnim Bogom.

Nismo sami v dolini solz. Vsi božji otroci tvorimo veliko družino, ki nosi svatovsko obleko posvečujoče milosti. V sredi med temo brezbožnega sveta se svetijo luči udov skrivnostnega Kristusovega Telesa.

Ali verujemo v to osrečujočo resnico blagovesti Kristusove? Če izpovemo v apostolski veri: Verujem v občestvo svetnikov ... naj se naše srce širi v živi zavesti svetega občestva božjih otrok, v katero nas je Bog poklical brez naših zaslug pri sv. krstu. In vendar ... Kako malo se našega dostojamstva zavedamo.

Zavest, da smo člani velikega edino zmagovitega občestva, naj se vedno dviga. Če pridejo temne misli, takrat se dvignimo z dušo na goro veselega doživetja velikega poslanstva v družini božjih otrok.

Sv. Janez je gledal družino božjih otrok na cilju. Ne najde človeških besedi, ki bi mogle podati vzvišenost življenja blaženih. »Videl sem veliko množico, ki je nihče ni mogel prešteti, z vseh narodov in rodov in ljudstev in jezikov; stali so pred prestolom in pred Jagnjetom, oblečeni v bela oblačila in s palmami v rokah. In klicali so z mogočnim glasom: Zveličanje našemu Bogu, ki sedi na prestolu, in Jagnjetu ...«

Ne samo veliki narodi so zastopani, tudi mali narodi in rodovi so pred Jagnjetom. Na zemlji so bili preganjani, teptani, bili so bičani, pahnjeni iz mesta, umirali na Kalvariji ... Prestali so preskušnjo in zdaj pojejo Jagnjetu pesem večnega veselja, neskaljene radosti.

Ali ne bomo hodili iste poti? Saj je to edina pot do cilja. Znamenje Jagnjeta je križ. Vsi božji otroci ga morajo zadeti na rame in ga krepko in junaško nositi za Kristusom. Križ mora boleti. Morda se nam zdi včasih breme pretežko. Z lastno močjo ne bomo mogli vztrajati stanovitni na kraljevi poti, Kristus nam daje svojo milost, ki nas bo krepila.

Priporočimo se priprošnji naših bratov in sester, ki so že na cilju. Pomagali nam bodo, da bomo ostali stanovitni v dobrem. Njih zgled pa nas opominja, naj ne omagamo v težavah življenja.

V svetem občestvu smo združeni tudi z dušami v vicah. Bratje in sestre so, ki se čistijo v večnosti v zadostilnem trpljenju, da zamorejo očiščeni gledati Boga od obličja do obličja. Bogoslužje dneva vseh vernih duš nas vabi vsako leto, da ne pozabimo trpečih bratov in sester.

Kako hitro pozabimo na pokojne! Živeli smo z njimi, delili veselje in žalost, dolžni smo jim hvaležnosti za prejete dobrote in vendar se jih tako malo spominjamo. Morda si želijo v težkem trpljenju naše pomoči, pa zaman čakajo.

Dela ljubezni, molitev, predvsem pa najsvetejša daritev, katero darujemo za dušni pokoj vernih duš v vicah, bo naklonila dušam naših bratov in sester božje usmiljenje.

Za osebno in gospodarsko svobodo

Na velikem zborovanju Narodnega sveta koroških Slovencev v Celovcu, dne 21. oktobra t. l., so se krajevni zaupniki v zvezi z državnozborskimi volitvami temeljito bavili s slovenskim narodnim vprašanjem v deželi. Zavzeli pa so svoje stališče tudi do vseh drugih za nas pravtako življenjsko važnih vprašanj, o katerih bomo odločali 18. novembra. Gre pri tem za gledanje na gospodarska, socialna, kulturna in politična vprašanja posameznih strank, ki so postavile svoje liste za volitve v avstrijski državni zbor. Program Avstrijske ljudske stranke, ki smo jo koroški Slovenci sklenili podpreti pri državnozborskih volitvah 18. novembra, nam je po svoji izpovedi najbližji. Njegove glavne točke se glasijo:

Naš program ni program, ki postavlja zahteve. To je program, ki nas same obvezuje, kajti država smo mi.

Naša zunanja politika

Najvišji cilj avstrijske zunanje politike je in ostane: varnost in neodvisnost naše dežele. Državna pogodba in obstoječa nevtralnost sta temelja, na katerih moramo graditi zunanjo politiko varnosti in pogodbene zvestobe.

V notranji politiki se priznavamo k načelu, da je pravo podlaga države.

Gospodarska politika

Avstrija je po letu 1945 dosegla velik gospodarski napredek. Osvobodili smo se povojnih stisk in ruševin. S pomočjo inozemskih držav smo postali svobodni. Avstrija stoji v prihodnjem letu pred novimi, velikimi nalogami. Treba bo našo gospodarsko zmogljivost uveljaviti na večjem evropskem trgu in s povečanim gospodarskim tekmovanjem doseči še višji življenjski standard. To zmore samo taka gospodarska politika, ki sloni na močnem temelju stabilne vrednosti denarja. V tem smislu je treba zagotoviti:

Kupno moč šilinga s pravilno proračunsko politiko, z učinkovito denarno in kreditno politiko. Potrebna je boljša izobrazba strokovnih delovnih moči, pospeševanje razvoja in napredka zmožnih gospodarskih področij ter nadaljevanje znižanja davkov v svrho povišanja proizvodnje, posebno v malih in srednjih obratih. Potrebno je povečanje in izpopolnitev tujskoprometnih naprav in s tem tujskega prometa.

Socialna politika

Avstrija je po letu 1945 nudila bolnim, starim in delanezmožnim, samostojnim in nesamostojnim veliko mero socialnega varstva. To socialno varstvo pa se dviga in pada vzporedno z gospodarsko zmogljivostjo. Predpogoj za čim boljše socialno skrbstvo pa je nenehno stopnjevanje gospodarske zmogljivosti. Zategadelj mora biti socialna država tudi država z velikim izgledi za gospodarski napredek.

Avstrija ima po svoji zemljepisni legi nalogo, komunistom dati na njih izzivanje odgovor s krščansko urejeno družbo.

Leta 1961 započeto reformo rent je treba zaključiti s povišano dodatno rento za onemogle. Tudi naj bo poskrbljeno, da bodo rentniki in drugi stari ljudje deležni naraščajočega blagostanja. Družinska politika pa mora stremeti za znižanjem dohodninskega davka na podlagi števila družinskih članov. Pospeševati bo treba varčevanje za lastna stanovanja s pomočjo različnih varčevalnih sistemov — tudi z vrednostnimi papirji ter omogočiti solastništvo pri podržavljenih podjetjih z izdajo ljudskih akcij. S pomočjo vsega tega naj bi se izboljšal gospodarski in družbeni položaj posameznika.

Stanovanjska politika

Avstrijski stanovanjski problem z lepimi besedami, praznimi obljubami in polemiko ne more biti rešen. Predvsem mora ta stanovanjska politika — oddaja stanovanj na primer — služiti vsem državljanom ne glede na stranke. Zato bo treba pospeševati gradnjo lastnih domov na podlagi občutnejšega znižanja davkov in izplačevanje posebnih premij v svrho zidanja. Predvsem naj bo pri tem upoštevana družina. Tudi stanovanjska podpora se mora ozirati na družine.

Agrarna politika

Po lakoti, ki je vladala prva povojna leta v Avstriji, se ta sedaj skoro 100 odst. sama oskrbuje z živežem. Ta napredek tvori podlago naše gospodarske zmogljivosti in naše državne neodvisnosti. Zagotoviti bo treba stalnost cen in odkup domačih pridelkov ter zagotoviti pravično plačilo težkega in rizika polnega kmečkega dela. Nujna je zagotovitev pravičnega deleža pri gospodarskem razvoju in splošnem blagostanju tudi kmetom na podlagi zakona o kmetijstvu.

Veliko pažnjo bo treba polagati na pripravo našega kmetijstva na zahteve evropskega trga. Izdatna podpora za izboljšanje življenjskega stanja kmečkega prebivalstva, povečana skrb za obstoj gorskega kmeta, pospeševanje pogozdovanja in gradnje poti v gozdove, popolna pomoč delojemalcem v kmetijstvu in gozdarstvu, posebno z izdatno denarno pomočjo v svrho gradnje stanovanjskih hiš in službenih stanovanj, so nadaljnja vprašanja, katerim mora veljati vsa pozornost.

Kulturna politika

Samo materialne dobrine nam ne morejo zagotoviti sreče. Naloga prosvetne politike je: na verski podlagi, s primerno vzgojo in izobrazbo skrbeti za značajne in delavne ljudi. Vsakemu posamezniku mora omogočiti razvoj njegove osebnosti in mu predočiti smisel življenja.

Tozadevno je potrebno: Dosledno izpopolnjevanje izobrazbe od osnovnega študija do višje izobrazbe, ki jo posredujejo: družina, Cerkev, šola in razne organizacije; dvig splošne izobrazbe; pospeševanje študija, reforma visokih šol, primeren prispevek za njih vzdrževanje.

Program konča s sledečim pozivom na vse državljane:

ZA ZVEZNEGA KANCLERJA FIGLA SMO PREMAGALI POVOJNO LAKOTO IN STISKO TER PRIČELI Z OBNOVITVENIMI DELI V DRŽAVI.

ZA ZVEZNEGA KANCLERJA RAABA SMO DOČAKALI SAMOSTOJNOST IN NEODVISNOST NAŠE DOMOVINE IN DOKAZALI, DA SMO ŽIVLJENJA ZMOŽNI.

ZA ZVEZNEGA KANCLERJA GORBACHA NAJ OSTANE TA AVSTRIJA NEVTRALNA IN SOCIALNO-PRAVNA DRŽAVA, ENAKA DRUGIM DRŽAVAM SVOBODNEGA SVETA.

Zato naš glas 18. novembra:

Avstrijski ljudski stranki. Podprli bomo listo 1

Katholische Slowenen und die Wahlen

(Bericht der »Kleinen Zeitung« v. 25. Oktober 1962)

In der letzten Vollversammlung des Rates der Kärntner Slowenen wurde beschlossen, das in der Diskussion angeschnittene Problem der kommenden Nationalratswahlen sollte Thema einer eigens zu diesem Zweck einberufenen Vertrauensmännerkonferenz sein. Kürzlich versammelten sich nun im Festsaal des Hauses der Hermagoras-Bruderschaft an die 80 Delegierten aus allen Teilen Südkärntens und bewiesen schon dadurch ihr lebhaftes Interesse am politischen Geschehen im Lande und im Staat. Nationalrat Dipl.-Ing. Dr. Ludwig Weiß wurde von Generalsekretär Dr. Reginald Vospernik begrüßt. In einem kurzen Referat gab Dr. Weiß einen Rückblick auf die Geschichte des Verhältnisses der Kärntner Slowenen zu seiner Partei bzw. deren Vorgängerin. Manches sei in letzter Zeit besser geworden, betonte der Redner. Es werde gewiß noch längere Zeit dauern, bis jedes Mißtrauen beseitigt sei, aber es rücke eine junge Generation nach, die unbelastet von der Vergangenheit sei und die Welt heute von einer weiter gespannten, vor allem europäischen Sicht aus betrachte und die das vollenden werde, was willige und einsichtsvolle Kräfte auf beiden Seiten angebahnt haben.

In der auf das Referat folgenden Aussprache zeigte sich vor allem das Bedürfnis nach einer echten Grundsatzpolitik in der Österreichischen Volkspartei, nach einer weitgehenderen Koordinierung von Gemeinde-, Landes- und Bundespolitik sowie nach einer gerechteren Volkstumspolitik in Kärnten. Der Umstand, daß die erste Regierungspartei immer mehr zu einer Wirtschaftspartei werde, führe notgedrungen zu einem Substanzverlust des wahren Christlichen.

Nach einem Vortrag des Obmannes des Rates der Kärntner Slowenen, Prof. Dr. Valentin Inzko, beschlossen die Vertrauensmänner, daß die katholischen Kärntner Slowenen bei den Nationalratswahlen die Österreichische Volkspartei unterstützen werden. In der Begründung hiezu heißt es u. a.: Mit einer klaren politischen und kulturellen Einstellung wollen die Slowenen erneut ihre Loyalität für den Staat Österreich und die Ehrfurcht vor der katholischen Tradition ihres Volkes unterstreichen. Zugleich aber erwarte man vom Staat und von der führenden Regierungspartei, der die Stimme gegeben wird, volles Verständnis, für die Slowenenprobleme und die Lösung der noch offenen Fragen.

Iz resolucije avstrijskih akademikov

»Avstrijska zavest zahteva evropsko zavest. Avstrijska zunanja politika mora sloneti na neodvisnosti in na nevtralnosti dežele.

Avstrijska povezanost z Evropo je posledica dolge skupne zgodovine in duhovnega razvoja evropske narodne skupnosti. Mirovno poslanstvo Avstrije zahteva, da se nenehno zavzema za idejo v miru združene Skupne Evrope.«

Politični teden

Po svetu . . .

KUBANSKA KRIZA

Vse človeštvo se je iznenada znašlo v največji mednarodni krizi, odkar se je končala druga svetovna vojna. Berlinski krizi, ki je polnila skozi 14 dni strani ameriškega tiska, je sledila mnogo bolj resna kubanska kriza. Ameriški predsednik Kennedy je v ponedeljek preteklega tedna objavil v dramatično napetem govoru, da so odkrila ameriška obveščevalna letala na Kubi sovjetska napadalna raketno-jedrska oporišča. Zato je napovedal Kubi blokado. Ameriška mornarica bo ustavljala in preiskovala vse ladje, ki plovejo na Kubo. V primeru odpora pa bo uporabila silo. Razen tega je Kennedy zahteval sestanek Varnostnega sveta, ki naj bi odločil o ukrepih proti tej najnovejši sovjetski grožnji svetovnemu miru. Kot pogoj za prekinitev blokade je zahteval, naj Moskva umakne vse napadalno orožje s Kube pod nadzorstvom OZN.

Tako je kubanska kriza postavila svetovni mir na kocko. Položaj je postal tako napet in eksploziven, da je postalo očitno, da se nosivci te mednarodne drame bližajo odkritemu spopadu in fizičnemu obračunu, ki bi utegnil z jedrskim plamenom zažgati svet. Washington in Moskva sta ukazala svojim oboroženim silam, naj bodo v »največji vojni pripravljenosti«.

V trenutku, ko je svet grozil postati njiva pepela, je sveti oče, papež Janez XXIII. iz Rima naslovil na vse državnike sveta pretresljiv mirovni apel in jih rotil, naj skušajo storiti vse, da ohranijo svetovni mir.

Prvi znaki popuščanja so se pokazali. Napetost na karibskem območju je nekoliko popustila. Ameriške enote so ustavile sovjetsko ladjo, ki je bila na poti na Kubo. Od kapetana so zahtevali, naj identificira svoj tovor. Ko je odgovoril, da prevaža nafto, so tankerju dovolili, da je nadaljeval plovbo.

Nekatere sovjetske ladje, ki plovejo proti Kubi, pa so menjale smeri ali se sploh obrnile. Tako je pobuda vršivca dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Thanta, naj obe strani nekoliko popustita, naletela na ugoden in rešilen odmev. Cilj vseh akcij v OZN je bil onemogočiti oborožen napad, ki bi sprožil verižno akcijo pripravljenih vojaških mehanizmov ter spremenil svet v atomski pepel, preden bi utegnili diplomatski ugankarji razvolati problem na način, ki bi bil kolikor toliko sprejemljiv za vse. Potrebno je dobiti čas za pogajanja. Potrebno je »zamrzniti« položaj, ustaviti vsako takšno aktivnost ene, druge ali tretje strani, ki bo mogla dodati usodno piko na i.

Zdi se, da se zdaj velika kriza v glavnih potezah bliža svojemu zatonu. Moskva se je vdala in se umaknila. Sovjetski ministrski predsednik Hruščev je sporočil ameriškemu predsedniku Kennedyju, da je ukazal, naj demontirajo vse sovjetske rakete na Kubi, naj jih zavijejo in jih spravijo nazaj v Sovjetsko zvezo. In vse to se naj vrši pod nadzorstvom OZN. Hruščev za ta svoj popoln umik raketnega orožja s Kube ni stavil nobenega pogoja.

Sporočilo Hruščeva je po vsem svetu iznenadilo, svet se je oddahnil. Ta vest je dospela ob koncu 24 napetih ur, v katerih je vse merilo na oborožen ameriški vpad na Kubo, potem ko so nad Kubo izstrelili ameriško obveščevalno letalo.

To sovjetsko sporočilo so oddajali po moskovskem radiu v nedeljo, točno ob treh popoldne. Govornik je dvakrat zaporedoma in s prodirljivim glasom prebral vse besedilo Hruščeva — kar je vsekakor nenavaden slučaj.

Predsednik Kennedy je ta Hruščev korak zelo visoko ocenil in ga imenoval vrednega velikega državnika. Izrazil je upanje, da bi rešitev kubanske krize privedla do nadaljnjih korakov, da bi vendar končali oboroževalno svetovno tekmo in da bi se ublažile napetosti po vsem svetu.

. . . in pri nas v Avstriji

GORBACH H KUBANSKI KRIZI

Zvezni kancler dr. Alfons Gorbach je ob napetem položaju okrog kubanske krize zavzel stališče avstrijskega politika. Rekel je, da je treba gledati na to vprašanje mirno in premišljeno. A za nas je najbolj važno, da »se točno držimo določil državne pogodbe in zakonov o nevtralnosti«. Prav v takem zameglenem položaju se mora avstrijska nevtralna politika z jasnimi načeli razlikovati od vseh nejasnih ozadij. Avstrija ima pravico in tudi dolžnost, da opominja k miru: »S skromnimi močmi naše majhne države hočemo storiti vse, da zadržimo sile, ki vladajo svet, pred nepremišljenimi koraki«, je poudaril dr. Gorbach.

TUDI KREISKY VZPODBUJA

Zunanji minister dr. Kreisky je v govoru, ki je bil posvečen predvsem resnemu svetovnemu položaju, pomiril avstrijsko javnost. Rekel je: »Vsi vodilni državniki sveta se zavedajo odgovornosti, da zabranijo in ustavijo tragičen razvoj«. Dr. Kreisky se je v več razgovorih mogel prepričati o tej odgovornosti, ki nikakor ne daje povoda, da bi bili pesimistični. Vendar naj bo razvoj zadnjih dni vsem Avstrijcem — dober nauk.

Taka politika pa je mogoča samo tedaj, če država pravočasno ustvari zanjo predpogoje. Zato mora Avstrija iti realistično politično pot. V zunanji politiki pa si mora sama dati zakone, po katerih se bo ravnala.

MINISTER SCHLEINZER OB DNEVU ZASTAVE

Iz govora ministra Schleinzerja z dne 25. oktobra prinašamo nekaj izvlečkov o pomembnosti avstrijske vojske, ki mora služiti v prvi vrsti obrambi dežele. Minister je dejal: »Pred sedmimi leti, v noči od 25. na 26. oktober, so zadnje tuje vojaške čete zapustile avstrijska tla. Pred sedmimi leti je parlament sklenil zvezni ustavni zakon, ki pravi, da je Avstrija nevtralna. Bil je ginljiv dan, ko so se na Dunaju vršile prve parade avstrijskih vojakov. Bil je dokaz volje, da si hočemo ohraniti prostost in državno neodvisnost . . . Zato ne smemo pozabiti težkih nesvobodnih let; vedno večja življenjska udobnost nas ne sme zapeljati, da bi pozabili na dolžnosti, ki jih mora izpolniti vsak državljan napram svoji državi. Vedno moramo misliti na to, kako hitro je mogoče zgubiti svobodo, če je ne branimo. Zato mora biti za vojaško nevtralno državo, kot je Avstrija, ki je navezana samo nase, deželna obramba prva in najvažnejša državnopolitična naloga vsakogar.

18. NOVEMBER SE BLIŽA

Zvezni kancler dr. Gorbach je govoril na zborovanju Avstrijskega akademskega združenja v Salzburgu, kjer je poudaril, da je »v avstrijski ljudski stranki prostora dovolj za duhovne ljudi in za duhovna razpravljanja. S temi je mogoče uspešno voditi državno ladjo mimo čeri tujega vladarstva in izolacije.

18. novembra pa se bo avstrijsko ljudstvo samo moralo odločiti za smer krmarjenja. Pri zadnjih volitvah je Socialistična stranka Avstrije ponazorila državo z ladjo. Vendar se ji je pri tem pripetila bistvena zmota: volivce je namreč predstavila kot balast, kot breme, kot tovor na ladji — in ne kot one, ki jo usmerjajo.

Marijan Rus:

VESTI O KONCILU

Kardinal Bea in opazovavci nekatoliških cerkva

V ponedeljek popoldne je tajništvo za zedinjenje kristjanov priredilo v salonu hotela Columbus v Rimu sprejem na čast opazovavcev-delegatov. V teku sprejema je predsednik tajništva kardinal Bea poudaril potrebo globokega skupnega duha vere, ljubezni in molitve. Imenoval jih je »moji bratje v Kristusu«, kajti sv. krst je ustvaril med nami, tako je dejal, nezlomljive vezi, ki so močnejše od vsake naše ločitve. Teh vezi se kristjani na vseh delih sveta vedno bolj zavedajo in prav zaradi njih so vas oblasti poslale kot opazovavce na koncil rimske katoliške Cerkve. Iste vezi so narekovale svetemu očetu Janezu XXIII., da je ustanovil tajništvo za zedinjenje kristjanov, da bi nekatoliške skupnosti laže sledile koncilskim delom. Nato je kardinal omenil, da mnogo častitljivih vzhodnih pravoslavnih cerkva ni uradno zastopanih. To je brez dvoma bridko dejstvo, tako je dejal, zanje in za nas vse. Ne preostaja nam drugega kot prositi božjega poglavarja Cerkve, da poveča svoje usmiljenje. V našem tajništvu, tako je dejal kardinal dalje, boste naleteli na vse razumevanje in vso bratsko pomoč, kar vam bo omogočilo, da boste lahko vršili svoje delo z lahkoto in z uspehom. Tajništvo bo za vas organiziralo posebne sestanke, na katerih vas prosimo, da nam sporočite vse, kar vam ne ugaja, vse vaše kritike, vaše pripombe in vaše želje.

Druga generalna seja koncilske kongregacije

V torek ob 9. uri dopoldne se je vršila v vatikanski baziliki druga generalna koncilska kongregacija, v teku katere so volili 160 članov desetih koncilskih komisij. Sejo so pričeli s sveto mašo, katero je daroval pri koncilskem oltarju nadškof iz Saragoze msgr. Gonzales. Nato je bilo glasovanje. Popoldne so pričeli s štetjem glasov. Ker je bilo treba kontrolirati nad 400.000 imen, so določili, da ne bo prihodnja generalna kongregacija v četrtek, kot je bilo prvotno predvideno, marveč šele v soboto 20. oktobra ob 9. uri popoldne.

Medtem, ko so očetje pričeli izpopolnjevati glasovnice, so jim prebrali sporočilo o poteku koncilskih del v prihodnjih dneh in o načinu postopka pri glasovanju. Razen tega jim je bilo sporočeno, da bo prvi osnutek, o katerem bodo razpravljali prihodnji teden, osnutek konstitucije o sveti liturgiji.

Študijski sestanki

Objavljeno je bilo, da bodo na pobudo tajništva za zedinjenje kristjanov opazovavci-delegati in gosti imeli vsak torek popoldne v hotelu Columbus na cesti Via Conciliazione študijske sestanke. Imeli bodo strogo zasebni značaj. Na njih jim bodo člani tajništva pojasnjevali vprašanja, o katerih bodo razpravljali koncilski očetje.

Tretja generalna kongregacija

V soboto, dne 20. oktobra se je pričela tretja generalna kongregacija v koncilski dvorani. Po sveti maši, ki jo je daroval rotterdamski škof msgr. Jansen, je glavni koncilski tajnik msgr. Felici odredil, da morajo zapustiti prostor vsi drugi, razen koncilskih očetov, izvedencev, koncilskih očetov, izvedencev, koncilskih funkcionarjev in opazovavcev-delegatov. Vsa skupščina je nato stoje v molku sledila slovesnosti izpostavitve knjige evangelijev na koncilski oltar. Glavni tajnik je nato sporočil, da bo predsednik te seje kardinal Liénart, ki je takoj nato prevzel svoje mesto in molil molitev Adsumus. Nato je glavni tajnik prebral izvoljene člane za sedem komisij, za katere je bilo štetje glasovnic že izvršeno. Končno je glavni tajnik prebral skupščini v latinskem jeziku poslanico na vse človeštvo, ki jo je očetom predlagal predsedstveni svet z odobritvijo sv. očeta. Besedilo poslanice je bilo nato razdeljeno koncilskim očetom, ki so poslanico odobrili. Tretja generalna kongregacija se je zaključila z molitvijo Agimus ob 12.45. Prihodnja se je vršila v ponedeljek 22. oktobra, ko so pričeli z dejanskimi deli in razpravljanjem o osnutku konstitucije o sveti liturgiji.

Omenili smo, da je bilo doslej izvoljenih 112 članov za deset koncilskih komisij. Od teh je: 60 Evropejcev, 18 iz Severne Amerike, 17 iz Srednje in Južne Amerike, 12 iz Azije in 5 iz Afrike. Kot zanimivost navajamo, da je v omenjenih sedmih komisijah 14 Italijanov in trije Jugoslovani, in sicer: škof iz Banjaluke msgr. Alfred Pichler je bil izvoljen za člana komisije za liturgijo, zagrebški nadškof msgr. Franc Šeper je bil izvoljen za člana teološke komisije in naslovni nadškof Bukatko za člana komisije za vzhodne cerkve.

Udeleženec koncila umrl

Zaradi srčne kapi je umrl 16. oktobra v Rimu škof iz Buffalo v ZDA msgr. Burke. Star je bil 77 let. Po pogrebnih slovesnostih v cerkvi sv. Suzane v Rimu so dne 17. t. m. prepeljali njegovo truplo z letalom v Buffalo.

SLOVENCI
doma in po svetu

Slovenska šola v Torontu

Slovenska šola pri Mariji Pomagaj v Torontu je s tem šolskim letom postala šestrazredna. Pouk, ki ga dajejo otrokom v župnijskih prostorih, se je pričel 14. septembra. V šolo je vpisanih 178 učencev in učenk. Prvi in drugi razred imata paralelko. Otroci prvega, drugega in tretjega razreda obiskujejo slovensko šolo ob sobotah od dveh do štirih popoldne in ob nedeljah po končani maši. Četrti, peti in šesti razred po imajo pouk ob petkih od šestih do osmih zvečer. Otroci s posebnimi pevskimi darovi imajo vajo v zborovnem petju vsako soboto od ene do dveh popoldne. Šola ima učni načrt, ki vodi gojence vsako leto eno stopnjo više v slovenski kulturi in zavednosti.

Ravnatelj šole, č. g. Tone Zrnec, je letos na svojem potovanju po Evropi kazal v mnogih vaseh in mestih skioptične slike o Kanadi in o življenju Slovencev v Torontu; tako na Koroškem, Goriškem, Tržaškem in celo v Sloveniji. Precejšen del njegove zbirke so obsegale skioptične slike, ki kažejo pouk na omenjeni šoli, njen razvoj in kulturne prireditve. Č. g. Zrnec je govoril o obeh slovenskih šolah v Torontu in o slovenskih šolah v Kanadi na Slovenskem shodu na Repentabru pri Trstu in dvakrat na slovenski radio-postaji v Trstu.

Slovenec razstavlja umetniške fotografije

V prostorih Zavoda za urbanizem v Ljubljani na Mestnem trgu je bila odprta razstava umetniških fotografij Marjana Pfeiferja, ki je član Društva slovenskih likovnih umetnikov uporabne umetnosti, ki prikazujejo delo na simpoziju v Portorožu in Kostanjevici leta 1961. Razstavo je priredil Jakopičev Paviljon.

Zlati jubilej „Lire"

Naš najstarejši pevski zbor v Clevelandu v Ameriki, „Lira", je obhajal 28. oktobra svoj zlati jubilej z veličastnim koncertom najbolj značilnih cerkvenih pesmi sodobnih slovenskih skladateljev.

„Lira" je bila vse čase ter je tudi danes pevsko močno aktivna. Spada med najkvalitetnejše pevske zbore. Neprecenljiv je njen pomen za splošno slovensko stvar.

Slovenski kipar Francè Gorše

Pod okriljem Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva v Kanadskem Torontu je imel slikar Francè Gorše predavanje o umetniškem ustvarjanju.

V Clevelandu na kolegiju sester noterdamk je bila ob tej priliki velika razstava katoliške umetnosti, pri kateri je sodeloval tudi mojster Gorše s kolekcijo 27 svojih izbranih del.

O naših rojakih v Združenih državah

Ko je bilo ob proslavi 500-letnice škofije v Ljubljani tudi slavnostno kosilo pri g. nadškofu, msgr. Lojze Baznik, župnik pri št. Vidu v Clevelandu čestital v imenu Slovencev v ameriških Združenih državah. Povedal je o tamkajšnjih razmerah tudi naslednje:

Letos, dne 5. avgusta, so katoliški Slovenci v Clevelandu priredili svoj peti letni shod, ki je bil posvečen spominu 70-letnice prvega slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani in v počastitev spomina slovenskih katoliških pionirjev v Ameriki.

Trideset let preden je Krištof Kolumb odkril Ameriko, je že bila ustanovljena ljubljanska škofija. Postajala je v zgodovini vedno bolj središče in žarišče katoliškega življenja med Slovenci.

Slovenski izseljenci — pionirji — pa so pričeli prihajati v večjem številu v Ameriko s pričetkom novodobnega slovenskega versko katoliškega gibanja, ob dneh svetniškega duhovnika Luke Jerana in največjega slovenskega misijonarja Friderika Baraga. To izseljevanje je vedno bolj naraščalo do prve svetovne vojne. Ti slovenski izseljenci pionirji — duhovniki in laiki — so prinesli s seboj v novi svet bogato dediščino verske vzgoje in kulture, ki jim jo je dalo slovensko katoliško udejstvovanje. Na ameriških tleh in v ameriških posebnih razmerah so ti katoliški pionirji ustvarili slovensko ameriško katoliško udejstvovanje, ki je rodilo bogate duhovne sadove.

Pet odličnih misijonskih škofov smo dali Slovenci Ameriki: Friderika Barago, Mraka, Vertina, Stariho in Trobca. Vsi so izšli iz ljubljanske škofije.

Slovenski katoliški pionirji so v Združenih ameriških državah ustanovili frančiškanski samostan v Lemontu, ki je nekako nabožno središče ameriških Slovencev in obenem naše ameriške Brezje. Slovenci so ustanovili v Ameriki 28 slovenskih — ali vsaj po večini slovenskih narodnih župnij, v njih zgradili lepe farne cerkve, katoliške šole, župnišča in narodne domove, ustvarili skoro nešteto slovenskih katoliških verskih, kulturnih in socialnih organizacij. Danes je v Združenih državah ameriških nad 240 katoliških duhovnikov slovenskega pokolenja.

Tako so slovenski katoliški izseljenci v odlični meri sodelovali pri ogromni rasti in velikem napredku ameriškega katolicizma.

Kratke kulturne vesti

● PARIZ

V pariški umetnostni trgovini Montier so naprodaj slike, ki so šele napol izdelane in ki jih kupec lahko dopolni po lastnih željah in domišljiji. Vodja galerije si obeta od tega eksperimenta »povečano zanimanje mnogih za neumljivo moderno umetnost«.

● RIM

Iz Združenih držav se je vrnil v Rim znani italijanski slikar Pietro Annigoni, znan po svojih portretih papeža Pija XII. in Edimburškega princa Filipa. Izjavil je, da misli, da mu bo vesoljni cerkveni zbor s svojimi slikovitimi prizori množice kardinalov, patriarhov in škofov navdihnil kako veliko kompozicijo.

● BENETKE

Matissovo sliko »Pogled z okna na tangersko pokrajino« je leta 1913 kupil v Parizu ruski zbiratelj Ivan Morosov pri znanem prodajavcu umetnin Jeunu Bernheimu. Po revoluciji je slika z drugimi Matissovimi deli prešla v last galerije Puškin v Moskvi. Na prošnjo beneške Biennale so letos poslali sliko v Benetke. Prinesel pa jo je sam ravnatelj muzeja prof. Andrej Guber. Slika ni velika (80x60 cm) in Guber jo je nesel v posebnem ovitku brez okvira. Na meji na Brennerju pa je v zaspanosti pozabil prijaviti na carini, da ima s seboj najmanj deset milijonov vredno umetnino. Guber je vso stvar povedal funkcionarjem Biennale, nakar so bili obveščeni še drugi funkcionarji ter tudi sama carina. Nastala je težava, ker Guber ni imel nikakega dokazila, da je umetnina prišla po redni poti iz Rusije. Zaradi velike vrednosti umetnine pa bi slika ne smela iz države, kot ne sme nobena umetnina velike vrednosti v državo. Po izpolnitvi mnogih birokratskih zahtev in po diplomatskih intervencijah se je našla rešitev: slika naj odpotuje čez italijansko-jugoslovansko mejo v Beograd z izvoznim dovoljenjem, na katerem je navedena vrednost samo 150.000 lir; to pa je tako nizka vrednost, da ne predstavlja ovire za izvoz.

● LJUBLJANA

Ljubljanska Drama bo v prvi polovici prihodnjega meseca obiskala Sarajevo in Mostar. Vrnila bo obisk sarajevskemu gledališču, ki je letošnjo pomlad gostovalo v Ljubljani. Bosanskemu občinstvu se bodo slovenski gledališčniki predstavili s tremi deli iz lanskega programa. Pred kratkim so že obnovili Dürrenmattovo komedijo »Romulus Veliki«, obnavljajo pa tudi Zupančičevo »Hišo na robu mesta« in Molliérovega »Tartuffa«.

● BEOGRAD

V Beograd je odpotoval ansambel praškega glasbenega gledališča, ki je v okviru programa o kulturnem sodelovanju med obema državama gostoval 27. oktobra. To edinstveno gledališče, ki je bilo ustanovljeno leta 1949 v Pragi, pripravlja poslušavcu na specifičen način ne samo slušno, temveč tudi vizualno doživetje glasbe, katere reprodukcijo spremlja živa beseda, ples, recitacija, film in podobno. Glasbo spremljajo hkrati tudi svetlobni efekti.

● DUNAJ

V dunajskem umetnostnem muzeju Künstlerhaus so uredili zanimivo razstavo del popularne ameriške primitivistične slikarke Grandme Moses oziroma z njenim »neumetniškim« imenom točneje Anne Mary Robertson, ki je lani umrla v visoki starosti 101 leta. Na razstavi je prikazanih 40 njenih del iz razdobja zadnjih trideset let, ki na prikupen način obujajo posamezne življenjske postaje te optimistične ameriške stare matere.

● BEOGRAD

Udeležbo na letošnjem sedmem mednarodnem sejmu knjig, ki ga bodo odprli začetkom novembra na beograjskem sejmišču, je prijavilo doslej 77 domačih in 6 inozemskih razstavljavcev, ki bodo razstavili nad 38.000 eksponatov. Inozemski razstavljavci bodo na sejmu zastopali 200 do 300 inozemskih založb iz Sovjetske zveze, ZDA, Anglije, Francije, Vzhodne in Zahodne Nemčije, Italije, Madžarske, Češkoslovaške, Švice, Romunije, Avstrije, Poljske, Belgije, Bolgarije in Indije.

KULTURNI OBZORNIK

Vera in dom – ob začetku jeseni

Ko odprem revijo »Vera in dom«, me vedno sili, da bi poiskal med zaprašenimi policami seznam vseh onih Slovencev, ki so hodili po naših slovenskih vaseh in mestih v šolo in nekaj postali in ki ob tem niso odvrgli bremena služiti svojemu narodu. Spomnim se tega kulturnega neporabljenega potenciala prav zato, ker bi ta lahko dojil naš slovenski tisk, ki bi mogel nuditi topel domač kruh – in kdo kjerkoli v svetu si ne želi kruha z domače peči:

To je poslanstvo, ki ga vrši že vrsto let koroška revija Vera in dom. Poslanstvo, ki ostaja vzvišeno in nespremenjeno rešilno in odrešilno v vsem poteku prilagajanja razmeram in naprednemu času, čeprav se spreminjajo obrisi, obzorja, okvirji, in se krčijo moči.

Z uvodnim člankom izpod peresa urednika Lovra Kaslja bomo zopet šli v šolo. To geslo je postavljeno za uvod začetku novega šolskega leta, številki in vsemu našemu udejstvovanju na kulturnem, političnem in verskem področju. Treba bo iskati, odkrivati, vzemati v roke luči, treba bo nadalje potovati z velikim pogumom. Uredniku z majhnim kadrom zvestih sodelavcev je treba priznati, da v danih okoliščinah živi list s tisto domačnostjo, ki sicer malo skrbno privlačuje. Naj bo Vera in dom šolanje za našo slovensko vas, za naš dom, za vse, ki ostajajo ob nedeljah popoldne še doma, za naprednega sodobnega človeka kjerkoli, ki si želi tudi takovrstne duhovne obogatitve, zmernega razvedrila, rahlega uživanja lepote v tišini natisnjenosti izpovedane besede. Mogoče najdemo ta krepljiv mir na šmarješkem žegnanju, ki Milki Hartmanovi vstaja v slovenski spomenik na slovenski vasi. Mogoče domuje ta iskana dobrota za jesenske večere in rešitev iz praznote v poglobljenem živem templju Ljudomila Ljubeja ali v Dekletovi obljubi Silvina Sardenka in njegovem bolj občutenem kot izpitem kriku »Meni tudi«, ali v pesmih Semigneva Samova, ali v stihih Oroslava Ozarnika?

Iz Trsta prihaja Vinko Beličič, ki nam dvigne popoldne v zvenenje, da ne gre neplodno in zapravljeno mimo nas. Mrzlo postaja in kaj kmalu se bomo stisnili v zavetje večernega razmišljanja – pozlačenega s spomini. Stanko Majcen se je iz Slovenije namenil k nam z darilom svoje besede: beseda ob vozniku Marku, ki ni doživel sonca, a ga je prinesel potrebnim. Matijev Maks pa še nadalje v jesen pridno potuje po Sredozemskem morju.

Ostane še omeniti razpravljajoče dokumentacije o Silvinu Sardenku (dr. Metod Turnšek); o naših krajih; o študijskem dnevu katoliške delavske mladine (Micka Gabriel) poleg napotkov gospodinjam in nalog za ugankarje. Nadaljevana igra »Črni križ v gozdu« pa je tokrat prešla že v drugo dejanje.

Brezskrbno bi se človek predajal branju slovenske revije, ko bi se mu ne vsiljevale razne podobe. Kje ostajajo ostali? Slišati hočemo druge! Ni več ljudi razumelo svojega poslanstva in svojih nalog? l. f.

LEV DETELA:

Zapiski k Smoletovi Antigoni

(Nadaljevanje)

Van Gogh občuti na dnu strah in razočaranje (v črnem in rdečem), a zgoraj absoluten mir (v zelenem in belem), življenje pa je posrednik v modrem, a zlasti vprašanje satanske rumene barve, po kateri tava posameznik na robu blaznosti.

Vsak človek je razpet na križu – med dnom in vrhom. Odlično je prodrl Prešeren v Krstu v smisel človeškega darovanja in samožrtvovanja in tudi Cankar se je boleče boril za odrešitev. Kdo ve, kako daleč so v svojem tihem, nezapisanem življenju prodrli vsi ti. Ali so ljudem resnično dali tisto, kar je bila njihova dolžnost? Kljub vsemu nas njihova dela še predobro pouče, da je umetnost velika skrivnost, ki je največja prav v svojem najvišjem vrhu, tam, kjer beseda in misel postajata dejanje. Umetnost je tako velika skrivnost, da bi se poslovili od vseh sil, ki nas oklepajo v naš navaden svet, ko bi bili zmožni, da gledamo v atmosferi in svetlobi, v kateri sama živi.

II.

Umetniki na vzhodu se resnici često zaradi nevarnosti izognejo. Zato je njihova »umetnost« redko resnična umetnost. Sicer pa je tudi tu potreba pristaviti, da imajo tudi dela z določenimi pomankljivostmi umetniško vrednost. Njihova vrednost je prav v kombinaciji slabega in dobrega, nad katerima zmaga dobro, včasih celo resnično. Toda tedaj se pripetijo primeri Pasternack ali Kodbek, ki vržejo temne sence na celotno dogajanje. Težka je borba z birokracijo in oblastmi. Drama Dominika Smoleta Antigona pa jo je nedvomno pogumno začela. Saj ta drama resnično ni kaj novega v svetovnem merilu. Podobno so že pisali ali Anouilh ali Satre ali Frisch ali Hauptmann, itd. Zgodovinske osebe se namreč v vseh teh dramah podajajo na nove poti, v nove dimenzije, kjer je pseudohistoričnost ključ in varovalna barva za različne možnosti (in nemožnosti) človeškega mišljenja, počutja in obnašanja, zlasti pa sredstvo izpeljave dokaza absolutnosti večnostnih principov, ki se dvigajo nad trenutno družbo in oblast. Tako gledanje je često nehote idealistično, vodi pa tudi v novi humanizem, ki hoče ukiniti sovražen odnos med sovražniki, klecajočimi še pod grozotnimi prividi nedavne vojne. Od tu gledano je pseudohistorična drama izrazito pozitivna, čeprav je tudi odsev eksistencializma ali nove romantike, kateri neredko pripada. Slabo v teh dramah je zlasti to, da lahko živa resničnost izgine v temo, kar se je delno zgodilo v Smoletovem neoklasicističnem poskusu.

Mladi avtor se je lotil trnovega posla. Smoletova drama ne dosega Sofoklesovega istoimenskega dela, niti Anouilhove drame, polne šarmantnih dialogov in bizarnih domislic (stari grški vojaki igrajo šah). Čustveno vzvišeno in človeško originalno dogajanje antične drame je slovenski avtor postavil v okolje, ki je abstraktno in zamegljeno s teženjem v absolutnost za vsako ceno. Smoletovi junaki so bolj idejonosci in manifestacija svobode, reda, nereda ali razmerja posameznik – državna oblast. Pri njih neredko pogrešamo globljega neshematičnega notranjega razvoja. Antigonina tragika ostaja često skonstruirana in odsotna. Kljub temu je drama na slovenskem kulturnem prostoru novost in pomeni odločen korak naprej. Smole je zopet zasegel področje lepote, dobrote in resnice, ki smo jih puščali vnemar. Z Antigono nam je predstavil tip človeka, ki se ne uklanja stroju državne oblasti, temveč se žrtvuje za večnostne ideale, ki jih predstavlja Polineikes, ki je izgubil vojno, stoji tu kot simbol zavrženih, ponižanih in razžaljenih. Ob tem se spominjam besed, ki jih je izrekel »brezbožni« kristjan Curzio Malaparte: Sramota je zmagati v vojni. Še globlje se je o tem izrekel Ajshiles: (Ko bi zmagovavci spoštovali svetišča in bogove premaganih, ne bi mogoče podlegli lastni zmagi). To je r e s n i č n a ideja Smoletove Antigone, ki je doživela prodoren uspeh. Kreon v Antigoni ni zmagal; zmaga je na Antigonini strani, kajti nihče ne more premagati Lepote (Smole je mislil kar konkretno na umetnost) in se postaviti nad njo: lepota bo, kot je rekel Nobelov nagrajenec Laxness, večno kraljevala.

Antigona je aktualna. To dokazuje tudi izredno živa polemika v slovenskem časopisju. Vasja Predan je zapisal, da je Antigona »poetično-filizofska drama, ki obravnava kot centralno vprašanje takorekoč praproblem umetnosti, namreč odnos med objektivnim svetom in subjektom, med družbo in njenimi zakoni ter posameznikom in njegovimi zakoni, med resničnostjo in idealom«. Drugače banalna ocenjevavka Jolka Milić je zapisala zelo značilni stavek: (konformist) Ismena – to smo mi. Tudi Branko Rudolf je priznal, da je Smole napisal močan tekst. Potoži pa nad nejasnostjo Smoletovih simbolov. Nikakor noče razumeti Polineikesove vloge v tekstu. Za njega ni absolutnih izhodišč, temveč mnogo takih, ki so pogojena v času.

(Dalje prihodnjič)

SLOVENSKA knjiga

MIRA MIHELIČ:

„Mladi mesec"

Pisateljevanje Mire Miheličeve se je v poslednjih nekaj letih usmerilo v analizo aristokratske sredine, ki jo temeljito pozna, ker sama iz nje izhaja. Ta v literaturi še neizraženi vidik slovenske družbene polpreteklosti je zanimiva snov, vredna trilogije (Mladi mesec, Hiša večera, April). Miheličeva je spontano in na spodobni izrazni ravni izpisala svoje doživetje te sredine, vendar ni zbrala dovolj moči, da bi podala njeno družbeno razčlenitev in oceno. Romani ostajajo zavoljo tega bolj psihološke študije posameznih likov iz aristokratske sredine kot pa njena celovita upodobitev.

NIKO GRAFENAUER:

„Večer pred praznikom"

Delo je izšlo letos v Državni založbi Slovenije pod zbirko Tokovi časa. Ta skrajno subtilna lirika nosi v svojem dnu še vedno globoko razklanost mladega pesniškega rodu. Eden izmed vodilnih tonov Grafenauerjeve intimne, bolj vase zaprte poezije je ton boleče osamljenosti in utrujenosti. Ton, ki v svojih skrajnih legah prestopa v občutje strahu ali popolne nemoči sredi črnega razpadanja. To stanje globoke depresije se pri Grafenauerju zadržuje na ravni neke trpne vdanosti, ki ne zmore pravega upora, temveč zadržano in nekam sklonjeno ihti.

Vendar se tudi pri tem vztrajno pojavlja notranje hotenje po samoobvladanju in odrešitvi, pojavlja seveda na čisto svoj način. To hotenje nima večjih razsežnosti niti intelektualnih ostrin, temveč se giblje navznoter, v prostore skrajno obzirne, mehke in utišane emocije. Iz svoje razrvanosti se pesnik rad zateka v „negibni mir", v mir, ki je „razkošni blagoslov", v mir pokrajine, dreves in ptic. Ta mu „osuje noč z ramen" in mu „dušo spremeni v cvet". Znotraj narave in stvari odkriva svet mehkobe, nežnosti in poezije, svet, ki je on sam. Toda tudi stanje miru in „obličje mrtvih stvari" mu potemni, ni prava rešitev. Naslednji sunek odpora iz ujetosti je odločnejši in sega v drugo smer. V „luč" in „slast" bolj resničnega, bolj prvinskega bivanja, tudi v slast razdajanja drugim.

DR. MIRKO RUPEL:

„Primož Trubar — življenje in delo"

Zajetno literarnozgodovinsko delo je izšlo pri Emka v luksuzni opremi in s številnimi fotografijami. Celo za laika zanimivo branje, napisano v tekočem pripovednem slogu, s kancem božje fantazije, ki pa ne prehaja meje, kakršno diktira domala nepregleden arzenal zbranih podatkov, (poglavitna vrednost knjige), a žalibog sem in tja oslabljeno z nekaterimi osupljivimi jezikovnimi spodrsljaji. Recenzija je že zastavila osnovno vprašanje: kam uvrstiti novo pridobitev – ali med poljudno čtivo ali med slovenistično znanstveno literaturo, ki jo bo knjiga kmalu menda reprezentirala v ruskem in nemškem prevodu. Metodološko se knjiga v glavnem ne povzpne do obzorij sodobnih literarnoznanstvenih metod in ostaja prejkoslej na ravni Kidričevega kolikor se da zanesljivega, iznajdljivega in končno izčrpnega zbirateljstva, okvir poljudnosti pa kljub številnim zasebnim impresijam in epskim domnevam marsikje hudo prekaša. – Vrednost dela se giblje v mejah živahno pisanega, zaokroženega in poljudno dostopnega življenjepisa. Mirno se lahko strinjamo z ugotovitvijo, da je knjiga po nekaterih svojih fiziognomijskih posebnostih močno blizu pojmu biografskega romana, kakršnih je že nekaj napisal dr. Slodnjak, da pa si vendarle ni usodila prekoračiti nekaj zadnjih ustreznih stopnic.

JANKO ROGELJ:

„Kruh in srce"

V izdaji Državne založbe Slovenije je izšla zanimiva knjiga z naslovom „Kruh in srce". Vsebuje črtice znanega slovenskega izseljenskega pisatelja in časnikarja Janka Roglja, ki objavlja svoje spise tudi v listu „Glas naroda". Kar daje Rogljevi zbirki črtic še poseben pomen, je spremna beseda slovenskega marljivega publicista Jožeta Župančiča iz Litije, ki je s preizkušeno prakso, spretno in z ljubeznijo zbral te črtice ter jih smiselno razporedil v dva dela. Prvi del je povezal v poglavju „Iz Kranja", drugo pa „Iz Amerike". Iz prvega dihata toplota socialne misli in bridkost usode slovenskega človeka; v drugem je pred bralcem razgrnjena usoda izseljenstva. Ovija in prepaja jo nenehna misel na domovino: kruh je v čezoceanskem svetu, srce pa utripljе na tej strani. V tretjem delu knjige nam urednik zbirke z živo, toplo in slikovito besedo in kot temeljit poznavalec zgodovine ameriških izseljencev riše Rogljev življenjepis.

Ob tem razbiramo neizčrpno Rogljevo dejavnost med ameriškimi Slovenci. J. Župančičeva spremna beseda prerašča svoj okvir. V njej dojemamo odblesk razmer, ki je v njih živel naš slovenski izseljenec, odsev njegove usode. V.

ŠT. JAKOB V ROŽU
(Jubilej hranilnice)

V nedeljo, dne 4. novembra 1962, bomo praznovali v št. Jakobu v Rožu jubilej 90. obletnice ustanovitve prve slovenske kmečke hranilnice in posojilnice, ki je najstarejša kmečka kreditna ustanova v Avstriji.

Spored:

Ob 11. uri dopoldan slovesnost pri Narodnem domu.

Ob 14. uri spominska proslava pri Antonitschu na Reki.

KOTMARA VES
(Farne novice)

Po dolgi bolezni je preminula v starosti 47 let **Marija Brešan,** znana pod imenom »Plešivska Mici«. Imela je na Plešivcu ljubko hišico z bujno lepim razgledom po Rožu. Pokojna je bila zavedna Slovenka in je kot takšna rada prebirala in širila slovenski tisk, se udeleževala slovenskih prireditev. Bila je pa tudi zvesto vdana Materi Cerkvi ter je aktivno sodelovala v farnem življenju. Njena najlepša poteza je bila nehlinjena, delavna ljubezen do bližnjega, zato je imela tudi toliko pogrebcev. Naj bo Bog njen bogat plačnik! Sorodnikom naše sožalje!

Delavci pri nas pridno gradijo svoje domove, ki jih dajo po večini tudi blagosloviti, ko so končani. Tako je pozidala hišo družina Fisch, ki je stanovala v kaplaniji (nekdanjem stanovanju kotmirskih kaplanov!), ki je verjetno ena najstarejših hiš v župniji. Pravtako si je postavila družina Spendier elegantno hišico in jo dala ob priliki srebrne poroke blagosloviti. Tudi družina Adolf Jobst je obnovila in prezidala svojo hišico, da bi bilo prostora za »večjo družino«. Želimo družinam, da bi preživeli v svojih domovih čim več srečnih in veselih dni!

SVEČE
(Vesel dogodek)

Doktorsko čast je na dunajski univerzi dosegel gospod Janko Zerzer, rojak iz Sveč v Rožni dolini. Čestitamo mu in se z domačimi vred veselimo njegovega uspeha. Kako vesel bi bil tega dogodka rajni oče, kateri je umrl prav pred šestimi leti za Vse svete.

Novemu doktorju filozofije želimo za bodočnost vso srečo!

ŠT. VID V PODJUNI
(Svatba in smrt)

Dne 15. oktobra je bila pri fari poroka Janeza Weizer in Pavle Hrovat, Bajcarjevega in Ribežlnove iz Rikarje vesi.

Novoporočencema želimo vse dobro na novi življenjski poti.

Dne 22. septembra je bil v št. Danijelu pogreb **Lovrenca Šturma,** Urečjakovega očeta v Mokrijah, ki je umrl v 82 letu starosti. Bil je dolga leta cerkveni ključar pri sv. Martinu v Mokrijah, dober gospodar in v mlajših letih tudi čevljar. Bil je oče daleč okrog znanega in priljubljenega zdravnika Jožefa Šturma v Sinči vesi. Pokopal je rajnega domači g. župnik ob asistenci g. župnika Poscha iz Globasnice. Dobrolski pevci so se poslovili od njega z žalostinkami v cerkvi in ob grobu, g. župnik pa z lepim poslovilnim govorom.

Rajnemu očetu želimo večni mir, žalujočim sorodnikom pa izrekamo naše toplo sožalje.

BILČOVS
(Pogreb)

Pred kratkim je nenadoma umrla dobra **Radarjeva mati M. Kröpfl** v Bilčovsu. Že dalj časa je bolehala in iskala zdravja tudi v bolnici. Preden je šla v Celovec, se je lepo pripravila na večnost, ko je doma sprejela svete zakramente za umirajoče. Tudi v bolnici je še večkrat prejela Zveličarja in Bogu vdano nosila trpljenje bolezni. Prišla je domov kakor po slovo ter zapustila hipoma dolino solz. Bila je globoko verna mati in žena, ki je vse življenje in moči posvetila možu in številnim otokom. Saj je dala življenje 8 otrokom in jih z veliko ljubeznijo vzgajala ter se zanje žrtvovala. Dva sinova sta padla v zadnji vojni, najmlajši pa je umrl star 15 let med vojno doma. Pri pogrebu se je zbralo veliko sorodnikov in znancev, da molijo za njen dušni mir. Tudi pevci so rajni materi zapeli ganljive žalostinke. Preč. g. župnik so orisali življenje in trpljenje pokojne matere. Naj bi ji ljubi Bog bil mil sodnik in dober plačnik za vse, kar je storila dobrega za družino in Radarjevo domačijo!

Pri nas na Koroškem

(Svatba)

Na praznik Kristusa Kralja smo imeli v Bilčovsu veselo ženitnino. Predsednik kulturnega izobraževalnega društva »Bilka« gospod krojaški mojster **Peter Sitter,** je pripeljal svojo izvoljenko, gdč. **Anico Jakopič, pd. Kovačevo Nanijo** pred oltar, da si pred Bogom in pričami obljubita zvestobo in ustanovita družino. Po cerkvenih obredih so se številni svatje sešli pri pd. Miklavžu, kjer je bila miza bogato pogrnjena; petje se je menjavalo z veselo muziko. Mnogokrat je nevesta nastopila pri Miklavžu na odru in dokazala, kako lepo zna igrati in tako ni bilo preveč težko za ženina, da si je izbral svojo življenjsko družico, ko je videl na njej toliko lepih lastnosti. Lahko rečemo, da je le malo tako pridnih, vernih in vsestransko dobrih deklet, ki bi bile predpogoj za srečne zakone in dobre družine. Dragi ženin in nevesta, iz srca vama čestitamo! Na mnoga srečna, zadovoljna in vesela leta!

Farna mladina Žitara ves vabi na zgodovinsko igro

„ZADNJI VITEZ REBRČAN“

— dramatiziral Jaka Špicar —

ki jo priredi v nedeljo, 11. novembra 1962, ob pol treh popoldne v farni dvorani v št. Ilju ob Dravi in ob sedmih zvečer v farni dvorani v št. Jakobu v Rožu.

Vstopnina 10.— šilingov.

Prisrčno vabijo igralci

Prosvetni večer v Celovcu

Da bi Slovensko kulturno društvo nadaljevalo svoje kulturno poslanstvo, je v Celovcu priredilo v sredo, 24. oktobra, v Mohorjevi dvorani prosvetni večer pod naslovom »Kulturni sprehod po Koroškem«. V uvodni besedi je dejal predsednik društva profesor **dr. Pavle Zablatnik,** da to ni prvi referat, da se je odbor odločil samo nadaljevati že pred leti začeti niz poljudnih predavanj o našem narodu. Poudaril je, da to tudi ne sme biti in ne bo zadnji, sledila bodo še marsikatera, ki bodo skušala približati Slovencem v Celovcu kulturno-zgodovinsko življenje našega koroškega rodu.

Dvorana se je napolnila s člani in nečlani iz Celovca in okolice, kot goste pa smo pozdravili študente, 7. in 8. razreda Slovenske gimnazije.

Spored je bil lepo zaokrožen. Skioptične slike so spremljale izvajanja in dopolnjevale razlage g. profesorja. Pesmi pred predavanjem med in po njem, ki so jih peli študentje, so kulturni sprehod poživile.

Začeli smo s **knežjim kamnom** in s **prestolom na Gosposvetskem polju,** s simboli naše samostojne države v časih, ko so naši predniki naselili skoraj vso Koroško do Velikega Kleka, kar dokazuje število izposojenk za krajevna imena, nazive, šege in ljudske običaje na severnem Koroškem. V zgodovinskem pogledu smo spremljali krčitev slovenskega ozemlja in se podali v tiste tri doline, kjer so še danes Slovenci: v Zilo, Rož in Podjuno.

Iz kulturnega življenja **Zile** smo vzeli najlepše in najpomembnejše. Štehvanje, znana ljudska šega, ki je morda edinstvena v kulturni zgodovini, kaže, kako Ziljani še visijo na svoji preteklosti, ki pa je slovenska in jo nobena lažiznanost ne bo mogla potujiti, kot neštete druge navade, ki pričajo o starodavnosti naše kulture. Seveda nismo šli mimo slavnih ljudi kot **Urbana Jarnika, Matija Majerja Zilskega,** družine **Grafenauerjeve** in drugih.

Po pesmi **Franceta Treiberja** »Nmav čez jizaro« nas je pozdravil **Rož** z Baškim jezerom, ki je nepozabno povezano z nami, ki ljubimo petje. Najprej je šlo »Po Dravci dovse«. Grede smo obiskali našega koroškega bukovnika **Andreja Schusterja-Drabosnjaka na Kostanjah.** Dosti je trpel, ko je koval verze in se trudil za izobrazbo slovenskega ljudstva. Ustavili smo se ob domovini rodoljubov in soustanoviteljev Mohorjeve družbe, **Janežiča v Lešah pri št. Jakobu** in **Einspielerja v Svečah.** To sta glavi, ki sta pomembni ne le za svojo dobo, temveč tudi za naš čas, ki še živi od te dediščine.

Preko **Marije na Otoku** (starega verskega središča) smo dospeli v **Celovec.** Tu bije srce naše Koroške — naša Slovenska gimnazija. Tu je center naših kulturnih in političnih ustanov.

Radiše, jezikovna meja med Rožom in **Podjuno.**

Tinje in **Kamen,** kjer je živela svetnica sv. Hildegarda, ki jo je naše ljudstvo vzelo medse kot svojo, sta tesno povezana z našo zgodovino. V **Škocijanu** smo za hip obstali na grobu nepozabnega župnika **Vinka Poljanca,** ki je prva žrtev narodnomrzečega nacizma. Po vsej Podjuni znani **Franc Leder-Lesičjak** se je rodil v **Globasnici,** odkod je hodil kot vedno vesel pevec po vsej Podjuni in prišel celo čez meje; povsod je navduševal s svojimi lastnimi pesmimi za našo lepo pesem.

Sklep so tvorile slike o spodnjem delu Koroške, ki bo dobila svoje novo obličje po elektrarni v **Kazazah** in **podjunski železnici,** ki pa ne bodo spremenile duše naše zemlje in našega rodu. Kažejo samo, da je tudi na južnem Koroškem zemlja bogata, če jo spoznamo, se vanjo poglobimo in jo zopet in zopet nanovo vzljubimo.

Po družabnem zbližanju v razgovoru smo se veselo razšli. Odboru velja naša zahvala.

— sk —

Vinko Zaletel:

Slomškova potovanja pred 130 leti

Potovanja danes in nekoč

5. oktobra smo koroški romarji odpotovali v Rim. V Celovcu smo se vsedli v brzovlak in v 12 urah smo bili v Rimu. Na mehkih sedežih, na toplem, pod streho, s svojo prtljago in z bogato »mavžno«. Če kdo nima s seboj jedače in pijače, gre lahko v jedilni voz in si naroči, kar hoče. Na vsaki postaji pa prodajavci ponujajo vse mogoče stvari. V vlaku ponoči mirno spiš ali si lahko najameš posteljo. Naj bo zunaj mraz, dež, vihar, v vlaku te nič ne briga.

Ker potujemo v Rim k začetku koncila, najpomembnejšemu dogodku v zgodovini Cerkve, prav ob stoletnici Slomškove smrti, nas bo zanimalo, kako je Slomšek potoval pred 130 leti. Tudi on je potoval v Rim, pa o tem pozneje. Danes poglejmo njegovo potovanje iz Celovca v Solnograd (Salzburg), Linz, Dunaj, Gradec in Maribor, kot primer, s kakimi velikimi žrtvami in napori je bilo združeno potovanje in kako dolgo je trajalo. Potovanja je Slomšek opisoval v dnevniku, zato vemo tako natančno. Jaz ga v zapisovanju ne posnemam, bi moral preveč pisati, pa tudi nisem tako važna oseba. Mnogi me sprašujejo, kam sem letos potoval. Nikamor! Tudi jaz znam biti doma, oja! Nekaj skokov v Nemčijo in Italijo nič ne šteje, to je le obisk sosedov. Ker zato ne morem opisati svojih potovanj, naj pa opišem Slomškova.

Z bratom Valentinom na pot

Dne 18. avgusta 1833 sta se Anton Slomšek in brat Valentin odpravila iz Celovca, že ob šestih zjutraj. Slomšek je bil tedaj spiritual v celovškem bogoslovju in je zato imel počitnice. Ni prijetno potovati sam na tako dolgi in nevarni poti. Zato je vzel s seboj brata Valentina, ki je prav tedaj napravil maturo. Valentina je on spravil v šolo, pa je bil bolj slab študent in mu ni delala veselja. Vzdrževal ga je in, ko mu je nekoč zagrozil, da mu odtegne podporo, se je Valentin predrzno odrezal, da je njegova dolžnost, skrbeti zanj, zakaj ga je pa dal v šole. Jeseni po potovanju je šel v Gradec študirat zdravništvo, potem je šel na Dunaj, kjer je ostal nekak večni ali »faliran« študent in se je tam tudi izgubil.

Med veselim petjem sta šla peš do Vrbe. Tam je bila prva poštna postaja, najela sta si voz in se peljala proti Beljaku. Začelo je deževati in dež ju je pral do Beljaka. Radi dežja sta popoldne ostala v Beljaku, ogledala sta si cerkvi sv. Križa in župno cerkev sv. Jakoba in sta tam prenočila.

(Dalje prihodnjič)

NA SONCU IN OB MORJU

(Počitniško pismo bralcem našega lista. Piše Alojzij Vauti, selski župnik)

(Nadaljevanje in konec)

Voda je bila zelo topla, dosti plitva; kopel nam je bila res užitek. Prijetno ohlajeni smo nadaljevali pot.

Preden dospeš do samostana, moraš čez planjavo, ki je bila nekdaj pod morjem, zdaj se je morje odmaknilo. Morda jo v viharjih razburkano morje spet poplavila in pušča za seboj slane mlakuže. Zemlja zato tam slabo rodi, solnata zemlja je nerodovitna.

Ob novi stavbi, morda je ribiško skladišče, je na koleh poldrug meter visoko počival ribiški čoln. Pa ta dan ni počival. Vanj se je nabasala tropa dečkov, ki so se nekaj igrali in na vse grlo hričali. Pa kako dolgo! Ko smo se vračali, so fantiči še vedno istotam gnali svoj krik in vik.

V samostanu je bil dobri pater Peter prijetno presenečen ob našem obisku, ker se mu prej nismo javili. Šli smo kajpak najprej ogledat knjižnico, ki je obenem mali muzej. Gospoda Pavleta so najbolj zanimale stare mašne knjige, na pargamentu z roko pisane, ki imajo začetne črke krasno slikane in s čistim zlatom okrašene. Vedite namreč, da je g. Pavle lepopisec in farne matrike v Kapli tako krasno piše, da ga nima para in zato tudi pri vizitacijah prejema zasluženo pohvalo.

Za letoviščarje na Rabu je ta knjižnica in muzej zelo privlačna točka. O tem priča veliko podpisov v knjigi obiskov. Med njimi sem zasledil tudi podpise treh gospodičen iz Borovelj. Ta znamenitost je tudi majhen vir dohodkov revnemu samostanu, ker marsikateri obisk le položi par dinarjev kot prostovoljno vstopnino na krožnik.

Popili smo kozarec domačega vina na še boljše zdravje dobrodušnega patra in njegovega gvardijana in si nato ogledali samostan in cerkev. Samostan je v krožnem hodniku in drugod lepo popravljen, nepotrebni omet je odklesan, da so vidni naravni kamni. V cerkvi v stranski kapeli je nad oltarjem veliko, staro, začrnelo razpelo, ki ima to posebnost: če gledaš Kristusa od ene strani, vidiš na obličju izraz bridkega trpljenja, če ga pa gledaš od druge strani, je videti Kristus že mrtev. Vsekakor je ta Križani zelo umetniško delo.

Poslovili smo se in se vračali po isti poti nazaj in istotam zopet kopali. V mestu smo si še ogledali dve cerkvi, obiskal sem znano družino, se še malo pomenil z gospo Josipo in da ne bi kakor lani zadnjo sekundo še stopil na ladjo, sem bil letos že pol ure pred odhodom na njej. Z g. Maksejem sem na sprednjem krovu užival krasoto morja med mirno vožnjo. Ko pa se je jelo mračiti, smo se spet zbrali v jedilnici. Zvabil nas je tja dobri »plavac«, katerega smo izpili par manjših steklenic. Dobre volje smo bili, ko smo se izkrcali v Lovranu, zelo zadovoljni z lepim izletom.

Če na ladji zazvoni zvonec, je to znamenje za odhod.

Danes pa naj naznani zvonec, da je mojega pisma konec!

SEJEM GOVEDA V ŠT. VIDU OB GLINI

Zveza rejcev rumenega goveda na Koroškem priredi v petek, dne 9. novembra svoj drugi jesenski govejski sejem v št. Vidu ob Glini (Tierzuchthalle). Prignali bodo 35 bikov in 70 brejih krav, ki prihajajo s planin. Bike bodo izbrali in potrdili 8. novembra ob eni popoldne, sejem sam pa se bo začel v petek, 9. novembra, ob desetih.

Vse živali prihajajo iz državno priznanih hlevov in so netuberkulozne ter brez banga. Tako nudi sejem ugodno priložnost za nakup zdrave in sposobne živine.

SEJEM LISASTEGA GOVEDA V ŠT. VIDU OB GLINI

Zveza rejcev planinskega lisastega goveda na Štajerskem in Koroškem (Zuchtverband für Kärntner Fleckvieh) prireja v sredo, dne 7. novembra 1962 v št. Vidu ob Glini (Tierzuchthalle) svoj 52. govejski sejem.

Prignali bodo 40 bikov in 200 brejih krav in telic, ki prihajajo s planin.

Razpored: Torek, 6. novembra 1962: od treh popoldne dalje izbiranje in potrditev. Sreda, 7. novembra 1962: začetek sejma ob pol desetih dopoldne.

Vse živali prihajajo iz državno priznanih hlevov ter so vse netuberkulozne in brez banga. Od hleva do hleva so zavarovane.

Informacije nudi Zveza rejcev planinskega lisastega goveda na Štajerskem in Koroškem v Celovcu, telefon 48-11 in Judenburgu, telefon 121.

Osnovni nauki o pridelovanju pšenice

(Nadaljevanje)

6. **Z valjanjem** setev hočemo pritisniti zgornjo plast zemlje in tako izzvati vlago, da se nekoliko dvigne iz spodnjih plasti. To je važno predvsem za njive v sušnih legah, kjer je zgornja plast zemlje suha in prašna. Valjanje izvršimo z valjarjem, ki ga privežemo na sejalko. Lahko pa se izkaže tudi pozneje, da je valjanje še potrebno. To se lahko zgodi, če je zmrzal privzdignila mlado setev. Z valjanjem pa jo spet globlje pritrdimo v zemljo.

7. **Navrhno gnojenje** ali gnojenje pod list izvršimo prvič že pred božičem, drugič pa konec januarja. Vsakokrat raztrosimo na en ar pol kg kakega solitra ali enako količino kmetijske seči. Z navrhnim gnojenjem hočemo nuditi setvi hitrodelujoči dušik, da rastlinice zberejo življenjske moči za uspešno kljubovanje neprilikam zime in za razvitje močnega stebljova spomladi.

8. **Razpleveljenje** ali uničenje plevela med pšenico izvedemo s pletvijo ali s kemičnim uničevanjem plevela. Slednje je sicer moderno, a kljub temu je bolj primerno uničiti plevel s pletvijo, ker tako tudi zrahljamo zemljo okoli rastline in ji to koristi, medtem ko uničenje plevela s kemičnimi sredstvi zemljo še bolj zabije in tudi uniči kakšno steblo.

Za naše gospodinje

POVRTNINA IN UMETNA GNOJILA

Glavno gnojilo za povrtnino je dober hlevski gnoj. Ta namreč zemljo rahlja, da ima zrak dostop do korenin in ji vnaša obilo rastlinske snovi, da se zemeljske drobnoživke (bakterije) lahko množijo ter da raztapljajo gnojila v obleke, ki jih nežne koreninice lahko vsrkajo. Hlevski gnoj vsebuje končno mnogo gnojilne sile. Približno enako vrednost ima tudi dober kmpost ali mešanec.

Poleg hlevskega gnoja ali komposta lahko uporabljamo tudi umetna gnojila, ki so pa le dopolnilo hlavskemu. Samo z umetnimi gnojili ni mogoče dolgo vrtnariti, ker postane zemlja kmalu pusta.

Z umetnimi gnojili pa lahko vnesemo v zemljo vse snovi, ki jih vrtnina potrebuje za razvoj. Glavne snovi so: dušik, fosforova kislina, kalij in apno. Vsaka snov ima poseben učinek na vrtnino, in sicer:

D u š i k : dobiti ga mora vsa povrtnina, a vpliva predvsem na razvoj zelenih delov, to je listov. Zato je dušik primerno gnojilo za zelenjad, od katere uživamo predvsem liste (solata, radič, špinača, zelje itd). V manjši meri koristi — a je nujno potreben — tudi za zelenjad, od katere uživamo cvetne glavice, kot so cvetača, broklji itd. Nujno potreben je tudi za korensko povrtnino, kot so korenček, vrtna pesa itd.

F o s f o r : je nujno potreben, a ni tako važen kot dušik. Fosfor utrdi tkivo, vpliva na razvoj korenin in pospešuje cvetenje.

K a l i j : pospešuje razvoj škroba (Stärke) in sladkorja. Zato je nujno potreben za krompir, korenček, vrtno peso, jagode, kumarice, buče, paradižnike itd.

A p n o : ima v zemlji več nalog: zmanjšuje njeno kislobo in pospešuje razpadanje rastlinskih snovi v laže vsrkljive oblike. Od vseh rudnin najdemo v pepelu povrtnin največ apna. Apno je zlasti potrebno za šparglje ali beluši, za grah in fižol, zelje, zeleno itd.

Kdor kupuje umetna gnojila za vrt, naj na to pomisli in se ne sme zadovoljiti s prvim umetnim gnojilom, ki mu pride pod prste.

ŠOTA (TORF) ZBOLJŠUJE ZEMLJO

Šota nastane iz rastlin, predvsem trav, ki rastejo v močvirjih. V sto in tisočletjih se stvorijo tudi več metrov debele plasti šote. Mnogo šote pridobivamo zlasti v severnozapadnih predelih Nemčije, nekoliko tudi na Ljubljanskem barju. V Nemčiji je šota zelo važen izvozni predmet.

Šoto uporabljajo za kurivo, v zadnjem času pa predvsem za zboljšanje zemlje. Kot hlevski gnoj tudi šota prinaša v zemljo mnogo rastlinske snovi, ki med drugim zemljo zrahlja in prezrači. Zato jo danes uporabljamo v kmetijstvu, posebej še v vrtnarstvu in cvetličarstvu.

Šota služi predvsem za rahljanje težkih ilovnatih in tudi peščenih zemelj, ki se precej zboljšajo, če jim primešamo na dva dela zemlje en del šote. Ta ne segnije tako hitro kot hlevski gnoj, a njen učinek traja več let. V vrtnarstvu in v cvetličarstvu uporabljajo čedalje več šote, in sicer v razmerju: 2 dela zemlje in 1 del šote. Taka mešanica je koristna predvsem za lončnice.

HORMONSKO CEPIVO POVIŠA PROIZVODNJO MESA

Na razstavi živine v Smithfieldu (Anglija) so pojasnili, kako je treba uporabljati hormonsko cepivo, da morejo goveda in jagneta zvišati svojo težo. Najprej so poskuse izvršili pri piščancih: pod kožo piščanca vcepijo nekaj ženskega hormona, kar povzroča, da prestane spolno delovanje; piščanec pridobi lastnosti kopuna, teža raste in meso se zboljša. Učinek hormona na piščance in na govedo ter jagnjeta se razlikuje po tem, da meso piščanca postane bolj mastno, medtem ko se pri govedu in jagnetih pomnoži pusto meso.

V mnogih angleških vzrejališčih živine se je cepljenje hormonov že popolnoma udomačilo.

ALI LAHKO VPLIVAMO NA SPOL PIŠČANCEV?

Neki tehnik v New Jerseyju je dal patentirati iznajdbo, po kateri je mogoče že v jajcu vplivati na bodoči spol piščancev. Jarčice dobimo, če za kakšno sekundo potopimo oplojena jajca v raztopino estrogena, to je ženskega hormona; če hočemo imeti petelinčke, položimo jajčka v raztopino androgena, to je moškega hormona. Jajca nato vložimo v valilnik. Mnogi izvršeni poskusi dokazujejo, da so v 98 odst. primerov dosegli popolni uspeh.

GIBBERELIČNA KISLINA POSPEŠUJE RASTLINSKO RAST

Leta 1902 so Japonci odkrili glivico gibberella fujikuroi, ki povzroča na rižu hudo bolezen: riževa stebla postanejo nesorazmerno visoka. Japonci so dalje proučevali glivično delovanje in končno izločili dve spojini, kateri so imenovali Gibberellin A in Gibberellin B. Delovanje glivice so proučevali tudi Amerikanci in Angleži, ki so izdelali neko sorodno spojino — z enakim učinkom — in ki je sedaj znana kot gibberelična kislina.

Ta kislina ne povzroča samo, da rastline hitreje rastejo in dosežejo tudi trikratno visokost, marveč pospešuje tudi kalitev, razcvet in dozoritev semena. Pri tobaku se zaradi te kisline pomnoži število listov, pri bombažu pa dolžina in jakost vlaken. Z njo so vzgojili velikanske vrtnice, krizanteme, geranije in druge cvetlice.

Niso pa še ugotovili, koliko gibberelične kisline je v posameznih primerih potrebno in se zato bojijo, da bi zaradi prevelike količine nastale kakšne nevšečnosti. Medtem so ugotovili še 7 skupin rastlin, ki vsebujejo neko snov, ki je podobna gibberelični kislini.

Gospodarske vesti

◆ **KLAVNA ŽIVINA NA DUNAJU:** Pretekli teden so prignali naprodaj 1772 domače živine; razprodali so vse. Povpraševanje je bilo tako živahno, da so se cene celo še bolj ustalile. Pri nespremenjeni kakovosti so povprečne cene narastle pri volih za 8, pri bikih za 16 in pri kravah za 6 grošev; samo cene telic so upadle za 5 grošev. Cene: voli šil. 9.30 do 12.30; biki 9.30 do 11.80; krave 5.50 do 9.50; telice 10.— do 11.90 — vse za en kilogram žive teže.

◆ **KLAVNE SVINJE NA DUNAJU.** Ponudba domače živine je bila zelo visoka: 5669 svinj. Vseh svinj pa je bilo 10.416. Tolikšno ponudbo moremo zabeležiti samo še vigredi. Kljub temu so cene narastle. Kajti o višinah cen odloča samo ponudba domačih živali. Povpraševanje je bilo dobro, tako da so prodali vse. Pri isti kakovosti so cene pri domačih svinjah narastle za 18 grošev za kilogram žive teže. Cena je znašala šil. 14.22.

◆ **PRODAJA PRAŠIČEV:** V zadnjih tednih se je malo spremenilo. Ponudba je na splošno zelo dobra, povpraševanje deloma slabše. Slabše povpraševanje ima svoje vzroke predvsem v nezadostni preskrbi obratov s krmili. Povprečno so stali prašiči za kilogram žive teže šil. 18.— do 22.—.

◆ **PRODAJA SADJA:** Na razpolago je nadalje mnogo jabolk in hrušk, ki popolnoma zadostijo potrebi. Posebno kakovost kažejo hruške, tako da hrušk ni treba več tako močno uvažati. Povpraševanje za namiznimi jabolki je nadalje zelo dobro. Ta vrsta sadja tudi letos predstavlja največji delež vsega sadja. Uvoz iz inozemstva nadalje poplavlja domače tržišče.

◆ **PRODAJA ZELENJAVE:** Ponudba je trenutno velika. Solata je postala cenejša. Ponudba paprike, ki je prejšnji teden naravnost poplavala trg, nazaduje. Tudi kolorabo in zelje moremo dobiti poceni. Paradižniki pa so deloma in razmeroma precej dragi.

◆ **MEDNARODNI POLOŽAJ — ŽITNI TRGI:** Ponudbe so nadalje zelo velike, vendar se cene na splošno morejo držati, ker je povpraševanje iz inozemstva precej veliko. Trenutno je povpraševanje za krmilnim žitom večje od povpraševanja v prejšnjih letih. Krmilna žita izvažajo predvsem v suhe kraje Evrope.

◆ **TRG KLAVNE ŽIVINE:** Ponudba klavne živine je nadalje v vseh evropskih deželah zelo velika. Vendar se gibljejo letošnje cene pod temi lanskega leta. Trenutno ne zgleda, da bi se cene zboljšale. Cene svinj so prej ko slej razmeroma ugodne in se držijo.

◆ **TRG S KRMILI:** Povpraševanje je nadalje zelo živahno. Cene za oljne tropine (Oelkuchen) in čila krmila so ostale nespremenjene. Vendar so censke razlike v raznih deželah Evrope zelo velike. V Italiji so dosegla živalska krmila najvišje cene.

M, van der Meersch: 17

Delo sem dobil!

(„Ribiči" — iz življenja katoliške delavske mladine)

Žene, starši in prijatelji stavkarjev so večkrat prihajali ogledovat tovarno. Že pri vratih sem jih uslužno in postrežljivo sprejemal. Pozanimal sem se za njihove družine, da smo se začeli pomenkovati.

Kmalu so me imeli za imenitnega fanta. To je povečalo mojo priljubljenost. Večkrat se je kdo oglasil od vrat in klical:

»Mardyck! Poslušaj, Mardyck! Kje pa tiči Mardyck? Pri vratih so ljudje, ki bi radi z Mardyckom govorili!«

Včasih je prišla kakšna skupina obiskovalcev, drugič spet kak odposlanec strokovne zveze, včasih pa je kak žosist prinesel zavoj časopisov. To je bila propaganda zame. V njihovih očeh sem nekaj pomenil. Beck, delegati in kolovodje so se nad tem sicer zmrdovali, ampak vplivalo je nanje vendarle.

Kmalu sem tudi med temi ljudmi imel nekaj prijateljev. Večkrat smo med seboj kramljali ter se menili o veri, o morali, o komunizmu. Socialist Houdezeele mi je pripovedoval o Andreu Gideu. Bral je njegovo knjigo o Rusiji. Zoper Rusijo sva bila vselej složna. Behagle pa je bil komunist in revolucionar. Zagovarjal je Stalina in navajal ‚Moskovski časopis'. Njegova dobra stran je bila, da je rad govoril o veri. Kadar sem z njim govoril, je pogovor skoraj vedno nanesel na Boga. Slednjič je priznal, da Bog je; to pa je Houdezeeleja razjezilo; ta je namreč sovražil vse vere. Kadar je kazalo, da se bo zgrda končalo, sem se izognil prepiru, rekoč:

»Dosti za zdaj! Ne govorimo več o tem! Pomenimo se kaj o strokovnih organizacijah!«

Tukaj pa sva spet midva s Houdezeelejem bila zoper Behagleja. Houdezeele, ki je bil pri C. G. T., je čutil, da je politiziranje njegovemu sindikatu silno škodovalo, ga spravilo v slab glas ter oviralo sodelovanje in obnovo. Že tistikrat je zaslutil nevarnost, da jih komunisti utegnejo ‚prekvasiti'. Vedno je želel, da bi se vrnili k pravemu nepolitičnemu sindikalizmu.

Dninar Holmer, ki ga je bil Dhouthulst tistikrat rešil iz precepa in ki mi je bil močno naklonjen, je bil moj tretji zaveznik med stavkovodji. Behagle in Houdezeele, ki se sicer nista mogla videti, sta si bila edina le, kadar sta o meni govorila. Vselej sta me pošteno branila, zlasti Behagle. Žosiste je močno čislal in sicer od božiča. Ta mož je doma imel majhno hčerko. Za novo leto je nekaj žosistk od hiše do hiše otrokom raznašalo igrače. Tudi k Behagleju so prinesle ‚punčko', ne da bi bile vprašale, ali je komunist ali ni. To mu je bilo neznansko všeč. Zlasti pa, da so dekleta zelo taktno ravnale: pozvonile so, položile zavoj na prag in izginile. Še zahvaliti se jim ni mogel. Posihmal je gibanje mladih delavcev zelo čislal. To mi je pri Grouan-Vassortu mnogo pomagalo.

V pogovorih z njimi sem tu in tam lahko zinil kako dobro besedo. Vselej smo se menili tudi o ljubezni, o zakonu, o otrocih. Mimogrede sem kdaj izustil kakšno besedo v pojasnilo in sem vsakokrat videl, da so možaki osupnili, bili radovedni in nevedni — vse hkrati. Vsekakor bi bilo mogoče povprečje te mase nekoliko dvigniti, ko bi ta vprašanja vpričo njih resno obravnavali, ne pa le gledali, kako se drug drugega zastrupljajo in kvarijo. Nekajkrat se je pokazalo tudi nekaj rdečih zastav. Skrajneži so jih ponoči nataknili na okna. Jaz pa na lov; snel sem zastave in jih odstranil kar brez kreganja. Spočetka ni nobeden nič rekel. Kmalu pa so mi komunisti začeli groziti, češ da me bodo premlatili. Jaz pa sem ostal trden:

»Nikakih zastav! Če pa že, pa obojne: rdečo in francosko tribarvnico. Če vi izobešate svojo zastavo, imam tudi jaz pravico, izobesiti svojo!«

Ostalo je pri tem. Niti v tovarni, niti na dimnikih ni bilo rdečih zastav.

*

Nekega jutra sem s svojimi pristaši v naši blagajni prešteval denar, koliko smo zadnji teden skupili za prodane časopise. Kar prihiti k meni neka ženska:

»Mardyck! Mardyck!«

»No, kaj pa je?«

»Križ so vrgli na tla. Tam v šivalnici!«

»V šivalnici? Ali je tam kak križ?«

»Seveda je, nad vrati. Davi so ga snedi. Na tleh smo ga našle, ko smo svojim možem prinesle jesti. Pridi in si oglej!«

Vsi smo šli tja. Križ je ležal na tleh, na tri kosce prelomljen. Zdrobljeno razpelo me je zabolelo. Ljudje so Zveličarja še enkrat mučili, čeprav samo na podobi. Ko bi bila podoba živa, bi me bilo težko bolj bolelo, kakor pa me je, ko sem videl to podlost.

Nad vrati so se na sivem zidu razločno videli sledovi, kjer je bil križ. Šele belina na sivem zidu me je spomnila, da je tukaj visel križ. Poprej ga nisem opazil. Nekaj šivalk je stalo okoli razbitih koscev in se prestrašenih obrazov pogovarjalo. Šivalke so nekako plemstvo med delavkami.

»Kdo je to storil?« vprašam.

»Nikdo ne ve. Capin je pribil še lepak zraven.«

Pokazale so mi lepenko, ki je bila s štirimi bucikami pritrjena na steno in na kateri je bilo s svinčnikom napisano: »Kristus z nami! Dol s farji!«

»Temu pravijo ‚Kristus z nami',« sem vzkliknil. »Zoper to moramo protestirati! To je prevelika podlost! Tega ne smemo dopustiti! Ali naj bi dopustili?«

»Nikakor ne smemo!« so mi odgovorili moji ljudje. Tudi njih se je prijelo moje ogorčenje.

»Danes popoldne bo shod. Govoril bom in protestiral. Ženske se boste sešle ob dveh. Pomešajte se med nje, pripovedujte jim, kaj se je zgodilo in pokažite jim križ. To bo vplivalo in nam dalo potrebno zaslombo.«

Sam sem si vse dopoldne dajal pogum.

(Dalje)

SOCIALNA ŠOLA:

Sporazumi med Vatikanom in državami

V življenju državljana in katoličana je mnogo stvari, ki ga obvezujejo, da ravna po Gospodovem navodilu »Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega«. Teh stvari je več, kakor bi na prvi pogled mislili. Take zadeve so zlasti šolstvo, duhovništvo, redovi in cerkvene organizacije, bogočastje in zlasti zakrament sv. zakona, pokopavanje mrličev, pravica do cerkvene imovine itd. Na vseh teh področjih se redno srečujeta Cerkev in država. Cerkev v teh zadevah zahteva svoje pravice, istočasno pa so te zadeve podrejene tudi državnim postavam.

ŠOLA IN ZAKON

Te zadeve se imenujejo mešane zadeve in v prvi vrsti obsegajo vprašanja šolstva oz. vzgoje ter sklenitve zakonske zveze. Glede šolstva n. pr. zahteva Cerkev, da mora biti za katoliške otroke taka, da se vsi predmeti v njej učijo tako in vzgoja tako vrši, kakor to terjajo načela katoliške vere. Cerkev je proti državnemu monopolu nad šolstvom in zahteva tudi zase pravico ustanavljati kakršnekoli šole. Zahteva pa navadno tudi za verske šole državno podporo, kajti katoličani so tudi državljani, ki redno plačujejo davke za šolstvo.

Vedno bolj važno postaja tudi srečanje Cerkve in države na področju zakonske zveze. Cerkev je vedno zahtevala, da spada zakon katoliških oseb pod njeno pristojnost; državi prepušča le pravico nad takimi učinki zakona, ki ne potekajo iz njegovega bistva in niso neločljivi od zakona. Tako ne more Cerkev nikdar pristati na ločitev zakona in o veljavnosti zakona vedno razsoja po svojih lastnih vidikih.

KONKORDAT

S tem, da Cerkev nepopustljivo brani svoje pravice, še ni mišljeno, da bi Cerkev zanikala vsako upravičenost države posegati na tako imenovana mešana področja. Nasprotno: Cerkev v vseh upravičenih posegih države na taka področja vzajemno sodeluje in vsakikrat predlaga prijateljski sporazum z državo. Tako hoče svoje sodelovanje z državo tudi pravno urediti z dogovori in pogodbami, ki imajo za obe strani veljavo pravega zakona.

Do takih prijateljskih sporazumov med Cerkvijo in državo je v novejšem času tudi večkrat že prišlo. Tem sporazumom, ki so sklenjeni v obliki dvostranske pogodbe, pravimo *konkordati*. S takimi dogovori je začel papež Pij XI. urejati mešane zadeve med Vatikanom in raznimi državami. Od leta 1922 dalje je bilo sklenjenih okrog dvajset konkordatov z državami, a so nekateri ostali le na papirju, ker jih nekatere države niso držale (n. pr. konkordat s Hitlerjevo Nemčijo).

Konkordati so po svoji vsebini zelo različni. Nekateri urejajo več mešanih zadev, drugi manj. Moderni konkordati izhajajo sicer iz istih osnovnih načel, vendar je navzlic temu morala Cerkev v nekaterih več popustiti kot v drugih. Na splošno velja o konkordatih stari zgodovinski rek: da pomeni njihova zgodovina zgodovino bolečin Cerkve. To nam pove, da mnogi konkordati stanejo Cerkev veliko bojev.

Tudi v Avstriji se pripravlja novi konkordat; pogajanja trajajo že dolga leta med Vatikanom in dunajsko vlado.

Za mladino in prosveto

„Slehernik" na Zilji

Praznik Kristusa Kralja je katoliška mladina iz Št. Janža praznovala najprej doma; po cerkveni slovesnosti, pri kateri je prišlo do izraza, da je ta dan predvsem tudi praznik katoliške mladine, je bila še v župnišču kratka mladinska proslava.

Za popoldan pa je bilo napovedano gostovanje na Zilji. Na Bistrici in pri Št. Lenartu bi naj igrali »Slehernika«; zato je bilo treba pohiteti.

V dvorani gostilne »Pri stari pošti« se je zbralo mnogo ljudi, med njimi največ mladine in ob napovedani uri so bistriški gospod pozdravili igralce, ki prihajajo iz njihove nekdanje župnije, na katero jih veže toliko lepih spominov. Nato so obrazložili težko duhovno igro, ki je prav primerna za čas ob prazniku Kristusa Kralja in Vernih duš. Saj nam ta duhovna igra hoče prikazati v živih podobah, da je Kristus gospodar življenja, zato nikdar ne pozabimo, da nas more božja poslanka nepričakovano — sredi naših zemskih skrbi in naslad — poklicati!

Težko duhovno igro so igralci z živim doživljanjem podajali in gledalci so z veliko pazljivostjo sledili prizorom, ki so prikazovali človeško življenje, ki je polno prevar in zablod. Le globoka vera in obilna dobra dela morejo človeku pripraviti resnično srečo in mir.

*

Ob pol osmih zvečer pa so štenjanški igralci ponovno nastopili s »Slehernikom« v Št. Lenartu pri Sedmih studencih. Tudi tukaj so farani napolnili tamošnjo dvorano, kljub slabemu vremenu sta prišla tudi gospoda župnika iz Štebna in Brnce.

Domači gospod župnik so otvorili prireditev, ki naj izzveni v proslavo Kristusa Kralja. Cerkveni pevci so zato prav lepo zapeli nekaj pesmi in končno je zapela vsa dvorana Kristusu Kralju v čast.

V tej prisrčni zbranosti so z izredno pozornostjo gledalci sledili globoki duhovni igri. Pa tudi igralci so ob tako slovesnem vzdušju še bolj doživeto podajali ta znameniti verski misterij.

Prav zadovoljni so se vračali na svoje domove; domačini so bili hvaležni domačemu gospodu župniku, ki jim je preskrbel ta lep večer; pa tudi mladina iz Št. Janža je bila vesela, da je kljub žrtvam mogla vsaj nekoliko pripomoči k delu za Kristusovo kraljestvo. Saj je geslo katoliške mladine: »Žrtve bogatijo življenje«.

Poročil sem jo iz usmiljenja . . .

Neki 40-letni mož piše: » . . . Ko sem bil povsem na jasnem, da sem jo poročil le iz usmiljenja, je bilo že prepozno, da bi zopet bil svoboden . . . Vsa javnost in celo midva sama sva bila takrat prepričana, da bo najin zakon prav srečen, čeprav je bilo še dovolj časa, da bi vse bolj premislil. Toda bil je čas takoj po vojni in tudi ujetništvo mi je uničilo živce in tako je bilo moje duševno stanje še močno neuravnovešeno ter nisem bil še zmožen treznega in jasnega mišljenja. Saj sem bil še dušno ves strt ter se počutil tako osamljenega in prav to mi je to dekle tako približalo . . . Tudi ona je bila tako osamljena in v duši je bila vsa strta po težkih razočaranjih. Prav to naju je tako zbliževalo in vendar samo to . . .

Tako sem ji postal edino upanje in sam sem videl svojo najvišjo nalogo v tem, da jo osvobodim, osrečim. Toda to je bilo samo iz usmiljenja; kajti v srcu ni bilo nič drugega kot zopet le usmiljenje . . .

Toda zgolj usmiljenje nikakor ni dovolj, da bi smel sklepati zakonsko zvezo. A sedaj je prepozno . . . in tedanje moje usmiljenje se je spremenilo v trpljenje, katerega morava skozi vse življenje prenašati oba . . .«

V razgovoru o problemih zakona je neki izvedenec rekel: »Če me vprašate, zakaj je toliko zakonov danes nesrečnih, bi vam odgovoril, da zato, ker je premnogo takih, ki svojega zakonskega druga vzamejo ne iz ljubezni, temveč le iz usmiljenja.«

Ta ugotovitev se prvi trenutek zdi absurdna, vendar ima mnogo resnice v sebi. Kot kaže praksa iz sodnih razprav o zakonskih sporih, je razvidno, da bi bilo mnogo manj nesrečnih zakonov, če bi se že pred poroko razšli.

Fant in dekle, ki hočeta skozi vse življenje hoditi skupno pot, morata pač drug drugemu odgovarjati in se morata ljubiti v pravem pomenu besede. Lahko je obljubiti zakon, toda kaj pogosto se zgodi, da še pred poroko eden ali celo oba spoznata, da ne spadata skupaj in da prave sreče ne bo v zakonu. V srcu se oglaša glas, ki pravi: »Še je čas, še moreš nazaj, preden pride do nesreče . . .«

Toda le redko kateri posluša ta glas. Temu je vzrok navadno nesrečni obzir in strah pred ljudmi: javnost bo zvedela, da sem bil na napačni poti. Še večkrat pa je temu vzrok sledeča misel: Saj je vendar dober moj zaročenec. Vreden je, da ga cenim, a ljubiti ga več ne morem, ker sem spoznala, da ni zame. Toda tudi pustiti ga ne smem, ker bi trpel in bil nesrečen. Zato se bom žrtvovala in rajši sama trpela. Isto seveda velja tudi za fanta.

Sklenitev zakonske zveze je sveta in resna stvar. Ob odločitvi morata imeti besedo trezna modrost in nepokvarjeno srce; oba pa morata poslušati in preizkušati, če je v srcu resnična ljubezen! Usmiljenje ali strah pred ljudmi pa gotovo vodita v nesrečo.

Iz filmskega sveta

V TRIDENTU JE BIL FILMSKI TEDEN

V Tridentu na Južnem Tirolskem so v začetku oktobra priredili svojevrsten filmski teden ali festival. Udeležilo se ga je prav malo filmskih zvezd in ni bilo nikakih uvodnih slovesnosti, kjer bi se kazalo razkošje filmskega sveta. Navzoči so bili le filmski režiserji, producenti in pisatelji filmskih besedil ter maloštevilni igralci. Mesto družabnih večerov so prirejali izlete in sprehode v lepo tirolsko naravo; kar pa niso delali le za preganjanje dolgega časa, marveč so študirali planinske in gorske motive za filmsko uporabo. Ob večerih pa so kritično presojali nabrani material v dveh kino-dvoranah, ki so bile za ta namen pripravljene. Tako je ta festival potekel v znamenju resnega dela za izboljševanje gorskega filma, ki je doslej bil vse preveč zanemarjen.

JUBILEJ ŠOLSKEGA KINA

Avstrijski šolski kino praznuje letos 50-letnico svojega kulturnega dela. Državna ustanova za film je ena najstarejših in tudi najbolj produktivnih filmskih ustanov v državi. Letno izdela okrog 40 kulturnih filmov ter se jih poslužuje nad 5.000 šol. Poleg tega izdeluje ista ustanova tudi navadne »Dias« filme oz. slike, zvočne trakove in gramofonske plošče v svrho šolskega pouka.

ARABCI SO DOSLEDNI

Kdor se Arabcem zameri, temu ni kmalu odpuščeno. To morajo občutiti tudi filmski lastniki, ki hočejo predvajati filme z filmskim igralcem Frankom Sinatra. Ta je namreč pred časom obiskal judovsko državo Izrael, ki je trn v peti vseh Arabcev. V svojih izjavah se je zelo pohvalno izražal o Izraelu, kar smatrajo Arabci za propagando za Jude.

V Damasku je bilo sklenjeno, da bodo Arabci bojkotirali vse filme, kjer nastopa imenovani filmski zvezdnik. Prav tako so na »črni listi« še filmski igralci, kot Elisabeth Taylor, Paul Neumann in še nekaj drugih igralcev iz Hollywooda.

JANEZ JALEN: 5

CVETKOVA Cilka

ZGODBA

Cilka ni čakala Mince. Vpregla se je v ojnice in sama odpeljala voz izpred šupe. Minca je morala steči, da jo je dohitela in ji potisnila.

Noben ptič se ni oglasil. Še vrane so se pred popoldansko pripeko poskrile v sence. Daleč naokrog je bilo čuti samo poropotavanje voza, ki sta ga Cvetkova Cilka in Minca samotež peljali k stogu.

Minca se je čudila, kako je Cilka znala zapeljati in pripraviti voz. Še vsak moški ne tako. Njej je ukazala, naj pogrne rjuho med brano in voz, da se ne bo usipalo zrnje iz suhega klasja na tla. Da ga je škoda, je rekla, in ječmen bi pognal v travi, ljudje bi se pa posmehovali vnemarnemu delu.

Kakor je bila še na pol otrok, je Minca sprevidela, da ne more in ne sme ne ona sama ne Rozalka prevzeti domačije. Samo Cilki pripada. Kako rahlo zna jemati snopje izmed latnikov in ga pokladati na voz. Kar nič se ji ne osiplje ječmen, čeprav je presuh. In če vzame še Bajtnikovega Janeza, kako lahko bi delali.

»Minca!« se je oglasila Cilka z lestve.

»Kaj!« je vprašala Minca na vozu, kjer je ravnala snope.

»Tak nisi mogla molčati. Si morala očenčati očetu.«

»Kaj sem očenčala?« se je čudila Minca.

»No, tisto zavoljo kobile in sparjene detelje.«

»Nisem in nikoli ne bom,« je bila užaljena Minca.

»Res ne?«

»Bog ve, da ne.«

»Novo ruto ti prinesem, kadar pojdem prvič v dolino.«

»Táko, temnomodro z velikimi belimi pikami bi rada.«

»Dobiš jo.« In kakor sama zase je pristavila: »Tak takó. Zdaj vsaj vem, kam pes taco moli.«

»O tudi jaz, Cilka,« je ujela Minca. »Ata hočejo, da bi ti pustila Bajtnikovega Janeza in vzela Ravnikovega Viktorja, da bi pripeljal kobilo k hiši. Pa si dovolj neumna, če Janeza pustiš.«

»Ne premišljuj takih stvari, si še premlada. Pa Boga prosi, da bi ti jih nikoli ne bilo treba.« Cilka je izpljunila reso, ki ji je zašla v usta, in stisnila spodnjo ustnico med zobe.

Obmolknili sta. Živahno, kakor bi veter hotel otresti dvoje široko razcvelih makovih cvetov, sta se pozibavali rdeči ruti med zlatorumenim snopjem in voz je hitro rastel.

Cvetov ječmen je bil dokaj pred nočjo ves na skednju.

Pika, poka, pika, poka, pika, poka, pik pok.

Že od jutra je donela s Cvetkovega poda pesem cepov, se razlegala po vsej vasi in odmevala od bližnjih hribov. Cilka, Rozalka in Minca so mlatile ječmen. Enakomerno so se vrtile ob goži betice vrh ročnika in trdo udarjale na snopje. Tudi Minci cep ni več nagajal. Pri prvem nasadu je pa z betico udarila Rozalko po glavi. Pretrdo ji je bil oče navezal cep. Menjala ga je s Cilko. Pa tudi Cilki se ni hotel prav vrteti. Prevezati ga je morala, potem ji je betica gladko stekla. Cilka je pritiskala ves čas tako močno, da so snopi pod njenimi udarci kar odskakovali.

Dva nasada je mlatil tudi oče s hčerami. Pa se je hitro ugnal in dekleta so tudi rajši videle, da so bile same. Cilka je znala tako napeljati, da je oče šel zvijat povresla in potem ostal kar zunaj pred skednjem in vezal otepe.

Dan je bil vroč. Znojnega telesa se je oprijemal ječmenov prah in se kar zajedal v kožo.

Pika, pok, pok.

Cepovi so utihnili. Omlačen je bil zadnji nasad.

»Hvala Bogu.«

Cilka je velela Rozalki in Minci, naj pretreseta snope, sama pa je odšla v kuhinjo, da zavre za malico čaja, ki še najbolj ugasi žejo. Južina se je pa že od devetih naprej kuhala kar sama: spodnja čeljust v ričetu.

Kakor bi se bile dogovorile, je Minca vrgla zadnji pretresen snop s poda, ko je Cilka prišla klicat k malici. Cilko je skoraj znak vrglo in beseda ji je kar zastala: pred skednjem je pomagal očetu vezati snope — Ravnikov Viktor.

»Da bi te zlomek!« je skoraj na glas ušlo Cilki. Pa se je hitro spomnila, kako grdo bi bilo, če bi kazala kot gospodinja neprijazen obraz. Premagala se je in povabila tudi Viktorja na čaj, ki se je seveda samo zavoljo lepšega branil. Siliti pa Cilka ni hotela nič. Obrnila se je in odšla, kakor bi se ji ne vem kako mudilo: »Naj me v uho piše! Ga bo že oče pripeljal. Če pride, bo prav, če ne, bo pa še bolj prav.« In že je bila spet vsa v gospodinjstvu.

»Dobro, da nisem še ožela limone v čaj.« V veliko zadrego bi jo bil spravil Viktor. Naj bi jo že kdor koli, samo on ne. Bila je namreč porabila do zadnjega lističa ves čaj, kar ga je bilo pri hiši. Do edine prodajalne je bilo pa dobro četrt daleč. Sama in sestri čaja z žganjem ne marajo, oče ga pa drugače sploh ne pije kakor z žganjem. Zakaj bi ga ne, če mu diši. Samo — da bi očetu na mizo postavila čaj in žganje, Viktorju pa čaj, že z limono pripravljen . . . Nak! Za vse na svetu ne. Vsakemu drugemu prej, samo njemu ne. Limona in žganje pa se ne ujemata. Ne, ne. Viktor bi mislil, da ne ve, kako je prav, in da nič ne zna.

Janezu! Kar povedala bi mu, kako jo je zaneslo. Ta pa . . . Če se bo še dolgo mu-

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

IVAN CANKAR:

Na izprehodu

Mesto je ležalo za mano; samo par temnih hiš s skoro ravnimi strehami in majhnima okni je samevalo tu pa tam po klancih in nizkih holmih. Naokrog se je razprostirala tiha isterska krajina.

To je čudovita tišina, ki objemlje dušo polagoma in nečutno, kakor lega na zemljo večerni mrak. Zdi se ti, da je zaspalo tvoje srce, da tvoja usta onemela; gledaš in poslušaš kakor v sanjah, — brez misli in zanimanja.

Daleč naokoli, do obzorja, samo nizko grmičevje nedoločne, zelenkasto-rumene barve. Ob cesti so se vile zaprašene robide, a jagode so bile trde in brez okusa. Kakor veli nagrobni spomeniki so se dvigali med grmovjem visoki kamni, ožgani od sonca. Oglasilo se je od nekod zaspano čiričanje murnovo, a utihnilo je še tisti hip.

Pot je vodila navzgor. Na majhnem oslu je prihajala naproti stara ženska z zarjavelim zgrbljenim obrazom in skljućenim životom. Osel je povešal glavo ter zibal suho telo v enakomernem, počasnem teku; ob straneh mu je cincalo dvoje lesenih posod. V dolini pred menoj je ležala vas, — to je kakih deset nizkih hiš, podobnih rjavim kockam. Na desni se je razprostiral precej velik vinograd, a vmes so stala poredkoma figova drevesa s svojim širokim zelenim perjem in skoro dozorelimi sadovi. Par psov je lajalo hripavo za ograjami; človeka ni bilo nikjer nikogar; le iz nekega okna je pogledal teman, širok obraz.

Vas se je skrila za holmom in krajina je ostala tiha in pusta. Najmanjšega glasu od nikoder. Sončni žarki so ležali v zraku vroči in mirni; kakor velikanska plošča iz razbeljenega svinca se je razpenjalo nebo nad obzorjem.

Tam nekje se je pasla čreda ovac. Mlad pastir v jopiču iz težkega rjavega sukna in v belih hlačah, od kolena dol tesno zapetih, je sedel na kamnu in pel dolgo, monotono pesem... Ali ste slišali kdaj istrske pesmi? Vzrasle so iz te valovite, tihe zemlje, — iz peščenih holmov, iz skritih pozabljenih vasij; v teh glasovih ječi mirna, v trpljenju rojena duša, — jednostavna kakor trpljenje samo, brez sladkih akordov, brez ljubeznivih melodij...

Čutil sem se precej utrujenega, ko sem prišel naposled v Dinjan. To je precej veliko mestece s starodavno cerkvijo in visokim stolpom, odkoder se vidi daleč po Istri in po odprtem morju; kadar je nebo jasno in zrak čist, — prav do Benetek. Stopnice do vrha so jako slabe.

Stopil sem v gostilno. Suha ženska s čemernim obrazom in umazanim predpasnikom mi je prinesla vina... Rad bi napisal na tem mestu navdušen slavospev kipečemu Istrijanu, — toda nedostaje mi besed, iz katerih bi gorelo pol toliko ognja in cvetelo vsaj pol toliko poezije kakor iz one divne črne kaplje, — iz teh duhtečih in bleščečih črnih dijamantov.

V gostilni je sedel samo še en gost, — majhen, droben človek v precej čedni obleki, s šilastim, nekako oblizanim obrazom in finimi belimi rokami. Pozdravil me je z naravnost frizersko uljudnostjo; čez par trenutkov pa je vzel svoj kozarec, poklonil se globoko ter prisedel k meni. Niti danes ne vem, kdo da je bil; pravil je sicer, da je učitelj, jaz ne vem kje, — toda govoril je s takim glasom, kakor bi mi hotel namigniti sam, naj mu nikar nič ne verjamem...

Govorila sva o Istri. Meni so bile nekako zoprne njegove besede, četudi ni pravil nobenih posebnih neumnosti. Jaz sam bi govoril morda prav tako, če bi sedel pred mano kdo drugi, — ne ta mehki, brezbarvni, vodeni človek, ki se mi je zdel nekak simbol neznačajnosti in potuhnjene ponižnosti... Čemu je govoril ravno o Istri? Zakaj ne o politiki, o literaturi, o filozofiji? O teh stvareh govori lahko vsak bedak...

»Jaz res ne vem, kako morejo živeti ti ljudje?... Od kamenja? Od grmovja? Od osata?... Fej, to so vam kraji...

V sobo je vstopil prileten Čič. Oblečen je bil, kakor so oblečeni vsi istrski kmetje. Njegov obraz je bil nenavadno krepko in pravilno črtan, kar ni v Istri nič nenavadnega. Toliko lepih moških obrazov se vidi malokje drugod.

Sel je k peči in zdelo se je, kakor da se ne briga za naju. Njegove velike, temnorjave oči so bile mirne in hladne, tenka, energično valovita usta se niso zganila.

»— In to imenujejo domovino!... Zdaj torej lahko jasno spoznate smešnost tega pojma in posebno še brezmiselnost takozvane domovinske ljubezni! — Ko je Napolejon —«

Resnično, govoril je o Napoleonu!

»Ko je šel Napoleon skozi dolgočasno in neinteresantno Poljsko, je vzel v roko pest prsti ter zaklical ironično: »In to imenujejo domovino!« Kaj bi rekel, da je bil prišel v Istro!«

Meni je presedalo čedalje bolj.

»Ali ne vidite, poezije, — da, ali ne vidite te sramotne, melanholične poezije, — ali ne vidite teh pridržanih solza, — ne slišite tega poludušenega ječanja — —?«

Sramoval sem se sam svojih besed; stari istrski kmet me je pogledal izza svoje mize tako fino ironično, njegova ustna so se zakrivila v tako lahnem, neizmerno zabavljivem drgetu, da mi je šinila vročina v lica.

Ta čudoviti zasmeh — vreden bi bil Mitterwurzerju!

»Prosim Vas«, hotel je reči, »prosim Vas dragi moj, ne bodite neslani. Samo neslani ne! Vaš sosed je bedak po naravi in kar je naravno, to se še prenese za silo. A spolzka neslanost ne...«

MIRKO:

SPOMINI

I.

Dobro se še spominjam dogodka iz otroških let.

Bilo mi je šest let. Nosil sem široke hlače, ki so mi pogosto segale čez kolena. Doma sem bil v nadlego, ker sem potegoval knjige iz police ali jemal mami kuhavnico, žlice — sploh vse, kar mi je prišlo v roke. Nisem pa bil v nadlego pri sosedu. Zato sem večkrat zahajal tja. Kadar sem mogel sem ušel izpred oči mame in jo mahnil k sosedovem Petrčku. Razlikoval sem se od njega v tem, da sem bil nekoliko manjši od njega in bolj debelušast. Igrala sva se ob potoku, ki teče skozi vas: zajemala sva vodo in jo zlivala v jame, ki sva jih napravila iz prsti. Zabavala sva se z mojim mlinčkom, ki se je vrtel, ker ga je poganjala bistra voda našega potoka. Naveličala sva se tudi te igre. Zato sva imela veselje s tem, da sva podila race, ki so se zabavale ob potoku. Ko sva se nekega dne tako igrala na travniku, ki je bil pred kratkim pokošen in je le majhna trava, ki je bila pognala iz zemlje, zakrivala površino travnika, me je Petrčkova mama povabila, da sem smel južinati pri njih. Tisti dan sem bil ves dan pri njih. Moja mama me ni klicala...

Zvečer se je očka vrnil od dela. Ker me ni bilo doma, me je prišel iskat k sosedu. Tisto popoldne, ko sva se igrala s Petrčkom ob potoku, je mama — moja draga mama nevarno zbolela. Babica, ki je bila vedno doma, je poslala sosedo po zdravnika. Zdravnik se je hitro pripeljal. Stopil je k bolni materi in spoznal, da se jo more rešiti s takojšnjo operacijo. Meni o tem niso ničesar povedali. Niti nisem smel stopiti k bolni materi, da bi jo pobožal, čeprav je klicala po meni.

Medtem ko je v sobi ležala bolna mama, je pri moji postelji sedela babica in čakala da bi zaspal. Izdala mi je skrivnost, da ima mama jutri god. Čeprav se je že mračilo — tedaj sem moral iti spat — in in je sonce še pošiljalo večerne žarke, sva šla z babico na travnik in nabral sem najlepših rožic. Krepko sem jih držal v levi ročici. Odšla sva v hišo in babica mi je skrila šopek ter ga postavila v vazo s svežo vodo. »Zjutraj, ko boš vstal, jih boš nesel mamici in ji voščil za god«, je šepetala babica medtem ko me je ogrnila z odejo. Ko sem že mirno spal in poletel na krilih sanj v deveto deželo, so mojo mamo odpeljali v bolnico.

Zasvital se je dan.

Sonce se je smejalo skozi okno in me božalo s toplimi žarki. Zbudil sem se. Skočil sem iz postelje, vzel z mize tisti šopek in letel k materi. Stopil sem v sobo: očka je ležal v postelji, mame pa ni bilo nikjer. Obstal sem med vrati in jutranja sapica, ki je pihala skozi odprto okno, se je poigravala z mojo spalno srajčko, ki mi je segala do tav. Očka od same skrbi ni spal. Stopil je k meni in me vzel v naročje. Še vedno sem držal šopek in strmel na prazno materino posteljo. Po dolgem molku in začudenju sem izjecljal: »Očka, kje je mama?« Očka ni odgovoril. Povesil je oči in solze so mu polezle po — od dela zarjavelem obrazu. — Tedaj sem tudi jaz jokal in jokala sva oba. Šopek sem položil na materino posteljo.

Od tistega dne naprej sem vsak večer, preden sem se vlegel v posteljo skupno z babico molil za bolno mater, da bi ozdravela. Dnevi so počasi minevali, ker ni bilo mame. Babica je skrbela za gospodinjstvo in nadomeščala mamo. Zelo nerad sem jo ubogal in sem ji celo nagajal. Težko sem čakal na mamo. Najprej ko sem vstal sem pogledal skozi okno, če morda mama že pride. Med njeno boleznijo jo je očka obiskoval in mi obljubil, da se bo mama kmalu vrnila in da je že zdrava.

Nekega dne se je vrnila.

Nabral sem hitro nekaj rožic — ne tako lepih kot prvič — in ji poklonil naknadno za god. Nisem ji znal voščiti. Stisnil sem ji šopek v roko. Razumela me je in me vsa vesela vzela v naročje in me poljubljala. Zelo sem hrepenel po njej in ona po meni.

Spet sem hodil k Petrčku in večkrat sem mu med igro dejal, da sem vesel, ker je mamica spet doma.

KMETJE!

Za prihodnjo pomlad si gotovo želite poceni strojev, zato ne zamudite ugodne prilike in naročite takoj, ker se vam sedaj nudi ugodnost, doseči najvišji zimski popust pri tvrdki

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Ponočna

Kmeta zbudi šum v kurniku. Takoj pomisli na tatove, sname puško in stopi k oknu ter zavpije: »Kdo je?«

Trenutek tišine, nato boječ glas se sliši: »Kokoši«.

»Pa še kako!«

»Tako lepa kobila!«

»Pa breja povrhu.«

»Zares je je škoda.«

»Pa ob sorto sem.«

»Kje mislite kupovati drugo?«

»Najrajši bi tvojo, ki je istega plemena.«

»Mojo?« se je začudil Viktor.

»Pa ne mislim, da bi mi jo prodajal,« se je popravljal Cvetek. »Ne zmorem zanjo. Kvečjemu za kakšnega zgaranega vojaškega konja, kakršnih je po vojski ostalo dokaj pri nas. Pa še takega ne bom lahko dobil sedaj poleti. Vožnje pa toliko.«

»Za nič primernega ne vem,« je pritrdil Viktor.

»No vidiš. V takih škripcih sem,« je stegnil Cvetek roko predse po mizi.

»Mhm.« Viktor si je prav počasi prižgal cigareto. Blaž pa je izpil kozarček žganja in natočil tudi Viktorju.

»Kaj premišljaš?«

»Tako mislim, da bi vam za zdaj jaz lahko pomagal.«

»Kako?«

»Kobilo bi vam dal v rejo?«

»Beži no, beži. Krave se dajejo v rejo ne pa konji.«

»Saj je ne potrebujem sedaj. V Konjščici se pase.«

»Pa Bog ve, koliko boš hotel odškodnine,« je poprijel Cvetek.

»Nič. Le krmili jo boste, kakor ste svojo. Bom vsaj brez skrbi, kadar bo huda ura vihrala v gorah.«

»Pa če se ji pri nas kaj primeri?«

»Dosti bolj je živina v nevarnosti v planinah kakor doma.«

»Pa mi bo hudo, kadar jo spet odpelješ.«

»Morebiti pa tako narediva, da ostane kar pri hiši.«

»Če bi posekal nekaj lesa,« je pravzaprav skušal Cvetek Viktorja.

Cilka je prišla iz kuhinje in srepo pogledala očeta: »Ata, dobro premislite!« Odgovora ni čakala, kakor bi se ji bilo Bog ve kako mudilo nazaj na pod.

»Nič ne bo treba sekati lesa,« je Blažu kakor na uho povedal Viktor, »če bo Cilka hotela.«

Spila sta še vsak kozarček, preden sta vstala. Oče je obstal na pragu, Viktor pa ni zavil v dolino. Skozi Podjelje, čez Javornico in mimo Breznika proti Zajamnikom in Praprotnici je nastavil, da pripelje do večera kobilo s Konjščice na Koprivnik, kakor se je bil domenil.

Dekliški smeh na Cvetkovem skednju je utihnil, čeprav se je šele po južini oglasil pajkelj.

*

Cilka je udarila z roko ob zid in se prebudila. Koj prvi trenutek se ni zavedela, kje je. Šele, ko je otipala blazino pod glavo in odejo na sebi, se je razveselila, da je še vedno v postelji in da ni padla. Samo sanjalo se ji je. (Dalje)

hoval, bo ostal še pri južini. Morala bo pač še kaj skuhati. Ocvrla bi, ko bi mlatili pšenico. Ob ječmenu bi pa bilo videti bahaško in navsezadnje bi si morebiti še domišljal, da se mu hoče prikupiti.

»Nič! Krompir v koscih in solato postavim na mizo, kakor sem mislila za nas same. Če se mu zagolsne, naj se mu pa.«

»Marš!« je zavpil Viktor pred šupo. Prišel je bil preblizu Cezarju in pes se mu je zakadil pod noge.

»Prav mu je. Kaj pa hodi tako oblastno okrog hiše, kakor bi bil že gospodar,« je privoščila Cilka. »Če ga le ni preveč. Še sitnosti bi nam utegnil napraviti.«

V vežo se je prihehetala Minca. S kazalcem je skrivaj postrgala Viktorju korenček in kaj dobro se ji je zdelo, da ga je Cezar spodrepil.

Za Minco in Rozalko je čaj že stal na mizi. Odrezali sta si kruha. Preden sta prišla oče in Ravnikov, sta bili že spet na podu. Pa se jima ni mudilo na delo. Ognili sta se le druščini z Viktorjem.

»Saj človek ne ve, kako bi z njim govoril. Lažeš mu težko, odkrit pa biti ne moreš.«

Cilka je prav tako občutila kakor sestri, ko sta vstopila oče in Viktor. Nosil je do kolen preširoke, od kolen naprej pa preozke, kakor za jahanje prikrojene hlače. Venomer se je prijemal za meča. Do krvi ga Cezar ni, zobje pa da se mu dobro poznajo, je pravil očetu, da bi zbudil milovanje.

Cilka je prinesla čaj in sladkor skoraj naproti. Žganje in kozarček sta pa že čakala na mizi. Milovati Viktorja ni marala, nekaj je pa le morala reči: »Kar brž sedita! Čaj se je že shladil, ko tako dolgo ne prideta.«

»Pes me je popadel.«

»Vidim. Pa menda ne prehudo.«

»Sem še o pravem času odskočil.«

»Vsaj veš, da je okrog naše hiše nevarno voglariti.«

»Škoda! Pa tako brhke dekleta pri hiši, kakor ste.«

»Praviš. Misliš pa drugače.«

»Kar je res, je res.«

»Nič ne verjamem.«

Cilka se je umaknila v kuhinjo, začela lupiti krompir in bila hudo radovedna, kaj se bosta oče in Ravnikov pogovarjala.

Na podu pa je pošumevalo zrnje in klasje. Rozalka in Minca sta retrali ječmen. Med presledki pa je skoraj vselej zadonel razposajen dekliški smeh. Posebno Minca se je od srca smejala. Kakor bi potresal srebrne kraguljce. Cilka je vedela, oče in Viktor sta pa samo slutila, na čigav račun se dekleti na skednju smejita. Fantu je bilo zmeraj bolj nerodno. Vse na vrh je pa Minca še glasno zavpila »marš« in očitno oponašala Viktorja. Cilki je bilo že kar preveč. Da bi se manj slišalo, je zaprla kuhinjsko okno. Viktorju je bilo nerodno. Začel je z očetom nov pogovor:

»Nesrečni ste bili zadnje čase.«

Športni kotiček

MEDNARODNI NOGOMET:

Zaslužena zmaga Madžarov nad Avstrijci 2:0 (1:0)

Madžarska reprezentanca je v Budimpešti preteklo nedeljo premagala ustrezno avstrijsko moštvo. Čez 50.000 gledalcev, izmed teh do 7000 Avstrijcev, je s čustvenimi vzkliki zasledovalo to fair igro. Moštvi sta bili skoro enakovredni, razen napadalne akcije Madžarov so v hitrosti nekoliko predn jačile, kar je dovedlo tudi do zmage. Presenetljivo je igrala na novo sestavljena obramba naše reprezentance z **Glechnerjem** (namesto Stotza) na čelu. „Reorganiziran" napad pa je bil bolj ali manj povprečen in se je zamanj zaletaval v solidno madžarsko obrambo. Gole sta dala **Göreč** v 22. in **Albert** v 90. (zadnji) minuti.

STADLER Möbel

Nemčija — Francija 2:2 (0:2)

Obe državni reprezentanci sta se v Stuttgartu pred 75.000 gledalci ločili z neodločenim rezultatom.

Gole za Francijo sta ustrelila **Stako** ter **Goujon**, za Nemce pa **Konietzka** in **Schultz.**

Prvenstvo II.-D razreda

Št. Janž — Labod 1:2 (0:0)
Grebinj — Grabštanj 1:0 (0:0)
SV Svetna ves — Metlova 10:1 (3:1)
Podkrnos — DSG Borovlje 2:3 (0:1)
SV Union Ruda — Št. Lenart 0:2 (0:2)

Tabela po 9. kolu

1. DSG Borovlje	9	7	0	2	33:16	14
2. Št. Paul	8	6	1	1	25: 7	13
3. Št. Lenart	8	6	1	1	27:11	13
4. Podkrnos	9	5	2	2	24:17	12
5. Svetna ves	8	5	0	3	29:13	10
6. Labod	8	3	2	3	23:19	8
7. **Št. Janž**	8	3	0	5	14:24	6
8. Metlova	8	3	0	5	17:31	6
9. Grebinj	8	2	1	5	10:20	5
10. Grabštanj	8	1	1	6	13:33	3
11. Ruda	8	0	0	8	8:32	0

Izločilne tekme koroške kat. mladine

Preteklo soboto so bile v Celovcu izločilne tekme koroške KM za zvezne tekme (Bundesspiele), ki bodo 1. in 2. decembra v St. Pöltnu. 21 igralcev se je zbralo v župniški dvorani v Št. Petru (Celovec), da bi se pomerili med seboj. Zastopani so bili igralci sledečih moštev: DSG Vrba, DSG Celovec, DSG Straßburg, DSG Št. Lenart, DSG Borovlje in DSG Celovec. Edina Slovenca, ki sta na tem tekmovanju nastopila, sta bila **Opetnik** in **Partl Martin,** ki se je mogel uvrstiti med 4 najboljše igralce kor. k. ml.

Izidi: 1. **Wassner** (Borovlje); 2. **Sifferlinger** (Št. Lenart); 3. **Hofbauer** (Št. Lenart) ter **Partl Martin** (Celovec).

Ti 4 igralci bodo tudi 1. in 2. decembra zastopali kor. KM na zveznih tekmah v St. Pöltenu.

NAMIZNI TENIS:

Tudi po 3 tekmah — DSG Celovec še vedno brez točke.

Gebietskrankenkasse — DSG Celovec 7:3

Posebno v tej prvenstveni pomanjkljivosti celovških igralcev. Rutina in živci so odločali.

Za zmagovalce sta bila uspešna **Atzmann** (3), **Novak** (3), ter **Novak-Atzmann;** za DSG pa **Grabner, Gratzer** in **Partl** (vsi po 1).

DSG Celovec — WSG Mostič 3:7

Celovčani bi kmalu poskrbeli za presenečenje, vendar jim sreča ni bila naklonjena. Za Mostič so dosegli točke **Fackenherger I** (3), II (1), **Valent** (2) ter **Fackenhergerl-Valent,** za premagane pa **Grabner** (2) ter **Partl** (1).

HOKEJ NA LEDU:

KAC — HC DAVOS 6:1 (3:0, 1:1, 2:0)

Tudi v drugi tekmi te hokejske sezone so nas Celovčani presenetili. V tekmi za Alpencuppokal, katerega so si že lani priborili „atleti", je KAC premagal švicarskega zastopnika HC DAVOS. Tako ritmično in tekoče tokrat KAC vendar ni igral kot v prijateljski igri proti Dunajčanom. Tehnično najboljša igralca sta bila rutinirana Kanadčana **Williamson** (2) in **Lemon;** izmed domačih pa so imponirali **Monitzer** (dal 2 gola), vratar **Hübner,** nadalje mlada igralca **Puschnig** in **Possarnig** (1), manj **Kryza** (1).

Tik pred zimo

V gradu Porcia (Spittal ob Dravi) so se pred nekaj dnevi sešli najvažnejši funkcionarji koroških in vzhodnotirolskih smučarskih društev k vsakoletnemu zborovanju (letos 55. občni zbor). Tako so bili od predsednika prof. N. Knoblaucha pozdravljeni deželni svetnik dr. H. Kerstnig, nadalje

STADLER Möbel

zastopnik deželnega glavarja, številni častni gostje ter zveze ASKOe, ASK, UNION in drugi. Povabilu se je odzval tudi predsednik **selskega smučarskega društva DSG-UNION** Feli **Ogris.**

Zanimivo je bilo poročilo deželnih športnih oskrbnikov **Amanna** in **Schurya,** ki sta poročala o uspehih Stieglerja (nacionalen kader) Muckenschnabla in Sodata (oba B-kader), Stotterja (pomožni kader-Beschikkungskader« — smučarji, ki so nekaka »rezerva« ostalih kadrov); sledilo je tudi poročilo o uspehih deklet: Cromer in Hoffman (naraščajski in pomožni kader). Zabeležili so preteklo sezono tako doma kot tudi v inozemstvu mnogo odličnih mest, marsikatero tekmo celo odločili zase.

Tudi mladinski smučarji (Gruber, Martinjak, Rauter, Selan, **Pristovnik** in drugi) dajo po lanskih uspehih upati na podvig v državne kadre.

Da pa se je mogoče dvigniti kakemu smučarju na te stopnje, torej perfektnega obvladanja smučarske tehnike pri tekmah, je treba poleg moralne tudi financielne podpore. Stroški za kurze, opremo, vožnja na tekme, uporaba vzpenjače i. dr. zadenejo tako smučarja samega kot tudi društvo, ki pošilja svoje tekmece.

Koroška društva se morajo zahvaliti za finančno podporo predvsem prezidentu dež. svetniku **dr. Kerstnigu,** ki je dosedanje mučne denarne probleme znatno zmanjšal. To pa je prišlo v prid samo društvom, ki obstajajo že več let in ki so poslala že marsikaterega favorita v kader. Večina manjših klubov pa še vendar ni užila dosti podpore.

Naravni predpogoji za razvoj smučanja so v naših krajih že podani; pač pa je treba, da se da tekmecem z vzpenjačami, brez katerih si je težko dandanes predstavljati revolucionarnega smučarskega razvoja, možnost k intenzivnejšemu treningu. Tako gori v srcih vnetih smučarjev v Selah že več let tiha želja, zgraditi vzpenjačo, kar bi pospešilo ne le smučarski šport, ampak bi imelo odločilen in nadvse važen pomen tudi za tujski promet. Koboška planina, tik pod Košuto, bi bilo idealen kraj za izvedbo tega pomembnega načrta; Sele bi tako zaslovele daleč naokoli kot smučarski center naše slov. Koroške. Žal pa so te zamisli zaenkrat samo utopija, kajti z obstoječimi denarnimi sredstvi, ki niti ne zadostujejo za društvene izdatke, kaj šele, da bi z njimi začeli s tem projektom.

Zborovanje so zaključili z resolucijo, v kateri pozivajo funkcionarji vse ljubitelje belega športa, da bi kot javni in zasebni meceni gojili ta zdravi šport. Med drugimi smučarskimi zvezami na Koroškem je naše selsko društvo tembolj potrebno finančne podpore, ker je sicer še novinec napram drugim klubom, a po svojih uspehih prednjači že marsikateremu. Ugodnejšega časa za nadaljni podvig naše zveze ne bo več! Mi smučarji smo pripravljeni z vsemi močmi delati za to stvar — pridajte še vi svoj delež k rešitvi najbolj perečega vprašanja financielne problematike! Kajti smučar s svojim uspehom napravi boljšo propagando ne samo zase, za svoj domači kraj in svoje društvo, ampak tudi za svoj narod, kot tisoč prospektov.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 2. novembra, ob 19.30: **Andora** (krstna predstava). Abo 4, GWF in deželski-abo-petek. Sobota, 3. novembra, 19.30: **Andorra.** Nedelja, 4. novembra, ob 15.00: **Andorra,** 1. predstava deželski-abo-nedelja. Sreda, 7. novembra, 19.30: **Andorra,** 1. predstava abo-B, GWF in deželski-abo-sreda. Četrtek, 8. novembra, ob 19.30: 1. predstava abo-C, GWF-četrtek in deželski — abo-četrtek. Petek, 9. novembra, ob 20.00: **Elektra** (krstna predstava), 2. predstava abo A in GWF-petek, zaključena predstava, komorni pevec Christl Goltz (Dunajska Staatsoper) kot Elektra. Cene od šil. 17.— do 88.—. Sobota, 10. novembra, 19.30: **Die Csardasfürstin.** Nedelja, 11. novembra, ob 15.00: **Ein Mädchen für alles** (vstop za mladino prepovedan). Za vse predstave prosta prodaja kart.

KOMORNE IGRE:

Sobota, 3. novembra, ob 19.30: **Uvodno predavanje k operi Elektra,** spisal Richard Strauss. Prispevek šil. 5.—, šolarji in študenti šil. 3.—. Nedelja, 4. novembra, sobota, 10. novembra in nedelja, 11. novembra: **Kataki** (Sovražnik). Začetek vedno ob 19.30. Prosta prodaja kart.

DRUŽINSKA PRATIKA 1963

Že nekaj časa je v prodaji nova Družinska pratika. »Kakor voda hitro teče našega življenja čas . . .« je zapisal Slomšek in ko zagledaš novo pratiko, vidiš, da je to res.

Marsikaj lepega in zanimivega je v njej. Kmete bo zanimala tabela o brejosti, motoriste pa seznam raznih znakov na avtomobilih. Muzikanti bodo brali nekaj o kitari, dobrovoljčki pa smešnice. Prav je, da se pratika spomni tudi naših velikih mož, kot je bil na primer dr. Lambert Ehrlich.

Pratika stane 5.— šil. in se je bati, da bo za Božič že pošla. Prodajajo jo Mohorjeva družba v Celovcu in razni poverjeniki.

OBJAVA

V gospodinjskih šolah šolskih sester v Št. Jakobu in Št. Rupertu se bo pričel redni pouk v ponedeljek, dne 5. novembra 1962. Še je čas, da se prijavite za šolo, ki je potrebna vsakemu sodobnemu dekletu, če hoče stopiti pripravljena in usposobljena v samostojno življenje.

SEJEM RUMENEGA GOVEDA V ŠT. VIDU OB GLINI

(Tierzuchthalle)

v petek, 9. novembra 1962, začetek ob desetih dopoldne. Izbor in potrditev dan prej.

Prignali bodo 35 bikov ter 70 telic in krav. Vse živali so netuberkulozne in brez banga. Prevoz iz hleva v hlev je zavarovan.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 5. 11.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za ljubitelje umetnih pesmi in glasbe. — 10 minut za športnike. — 18.00 Našim malim poslušalcem. — TOREK, 6. 11.: 14.15 Poročila, objave. — J. A. Strauss — slikar 18. stol. in njegovo delo na Koroškem. — SREDA, 7. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 8. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Mladina za mladino. — PETEK, 9. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih. — Glasbeni vložek. — Koroški kulturni pregled. — SOBOTA, 10. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 11. 11.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

MOČNA SADNA DREVESCA in ribezelj nudi drevesnica **MARKO POLZER,** Št. Vid v Podjuni, Post St. Veit i. J.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 3. 11.: Die seltsame Gräfin (IVa). — Kriminalni film. Radi dediščin hočejo umoriti mlado sekretarko. Za odrasle s premislekom. Nedelja, 4. 11.: Die Stunde, die du glücklich bist (IVb). — Ljubezenski film. Pravnica ima ljubezensko razmerje z veleindustrijalcem. Za odrasle z resnim premislekom. Sreda, 7. 11.: Der Löwe von Babylon (II). — Pustolovščine dveh prijateljev v borbi proti tihotapcem z orožjem.

Borovlje. — Sobota, 3. 11.: Mitternachtsspitzen (IV). — Kriminalna drama. Radi dediščine hočejo neko ženo spraviti v smrt. Nedelja, 4. 11.: Eins, zwei, drei (IV). — Komedija z mnogimi šalami. Torek, 6. 11.: Weisser Herscher über Tonga (IV). — Pustolovski film z južnega morja. Beli kapitan postane vladar nekega otoka. Četrtek, 8. 11.: Mädchen auf verbotenen Wegen (IVa). — 17-letno dekle pride v roke kupčevalcem z dekleti in jo v zadnjem trenutku rešijo.

Pliberk. — Sobota in nedelja, 3. in 4. 11.: Panzerschiff Graf Spee (III+). — Vojni film, objektivno človeško mišljenje! Torek, 6. 11.: Die Hand am Colt (IV). — Film iz divjega zapada. — Četrtek, 6. 11.: Geisterland der Südsee (IIa). — Dokumentarni film o Novi Gvineji, v barvah.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 3. 11.: Messalina (IVb). — Monumentalni film iz starega Rima. Za odrasle z resnim premislekom! Nedelja, 4. 11.: Alle Tage ist kein Sonntag (III). — Dva fanta odkrijeta preteklost svoje matere in najdeta očeta. Sreda, 7. 11.: Orientalische Nächte (IVb). — V nekem zabavnem lokalu v Orientu pridejo na sled tihotapcem z diamanti.

Blago za jesenske obleke, posteljno perilo
Velika izbira — zelo ugodne cene
L. Maurer
Klagenfurt Alter Platz 35

Najnovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinjske potrebščine
ugodno in na obroke pri
HANS WERNIG
KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

F.-R.-C. möbel
NACH WIE VOR FÜHREND!
Die **überzeugenden** Vorteile
● Eigene Erzeugung
● Freie Zustellung
● Kostenlose Aufstellung
● Zinsenlose Raten
F. R. C. - MÖBELHÄUSER
in Klagenfurt, Villach, Spittal-Drau, Obervellach und Kärntens größte ständige MÖBELSCHAU in den Sandwirtsälen, Klagenfurt, Kolpinggasse 2 (neben Hotel Sandwirt)
F.R.C.-MÖBELFABRIK VILLACH

Vse „JOKA"-izdelke — kavče — preproge — žimnice — klavirje — harmonije
dobite ugodno pri
FRANZ KREUZER's Wtw.
prodaja pohištva in klavirjev
Klagenfurt, Kardinalplatz 1, Tel. 23-60

Zaradi **opustitve** trgovine
razprodaja po zelo ugodnih cenah
WALCHER KLEIDUNG
Klagenfurt - Celovec,
10.-Oktoberstraße 2

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik — Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 7.— šil., letno 80.— šil., za inozemstvo 6 dolarjev letno. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.